

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Година XXVI

Нови Сад, јануар, 1977.

Број 1

САДРЖАЈ

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

Програм и план рада Управног одбора Адвокатске коморе Војводине за период од 19. VI 1976. до 19. VI 1979.

Одлука Самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника Војводине о основицама осигурања

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Др Борис Визнер

Правно-релевантно значење заблуде о мотиву

Мр Зоран Стојановић

Условна осуда у новом Кривичном закону СФРЈ

ПРАВНА ПРАКСА

Младен Косовац

Из судства

САОПШТЕЊА

Из седнице Управног одбора

ПРЕГЛЕД ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Милош Стојановић

Из садржаја часописа

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Година XXVI

Нови Сад, јануар, 1977.

Број 1

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

ПРОГРАМ И ПЛАН РАДА УПРАВНОГ ОДБОРА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ ЗА ПЕРИОД ОД 19. ЈУНА 1976. ДО 19. ЈУНА 1979.

I

Програм рада у првом реду мора произићи из садашњег стања и проблема адвокатури и њеног даљег развоја као друштвене службе, наиме, из присутног несклада између уставне позиције адвокатури, потврде њене улоге и значаја од највиших политичких и државних органа са једне стране и са друге, стварног веома тешког положаја носилаца адвокатске делатности па и адвокатури као друштвене службе у целини.

Полаз за предузимање акција и мера, како унутар адвокатури тако исто и код настојања у оквиру шире друштвене заједнице и њених органа, ради реализовања уставних начела, политичких докумената и осталих аката органа власти, односно за довођење у склад стварног свакодневног положаја адвокатури и адвоката као носилаца адвокатске делатности са уставним положајем адвокатури мора бити: да адвокатура није приватна делатност, још мање је (индивидуална) приватна делатност на средствима у приватном власништву. Адвокатура је специфична друштвена делатност за чије постојање, јачање и развитак (такав да ефикасно прати потребе друштва) самоуправно друштво има посебан интерес.

Према томе, адвокатура не постоји због адвоката. Адвокатура није адвокатска (није само адвокатска, она је адвокатска утолико што је радним људима ове делатности њихово радно опредељење), већ друштвена потреба.

Доследна конзеквенца оваквог прилаза је: друштвена заједница је обавезна да обезбеди својим грађанима и радним људима најефикаснију заштиту њихових оправданих интереса и права путем адвокатури као посебне друштвене службе. Адвокати, као радни људи који обављају адвокатску делатност, обавезни су да пруже правну помоћ радним људима и грађанима, радним и другим организацијама на највишем стручном нивоу, придржавајући се норми адвокатске етике и етичких норми самоуправног друштва. Они су дужни да штите достојанство свог позива, органа пред којим заступају странку, да штите достојанство странке и да буду бескомпромисни борци да њихова странка оствари законом заштићен интерес или право.

Надаље, адвокатура као друштвена служба има обавезу да прати појаве у примени прописа и да о својим запажањима обавештава друштвено-политичку заједницу.

Само се по себи разуме да програм и план подразумевају и оне проблеме који ће се нужно појавити у његовом остваривању, као и проблеме и задатке које ће адвокатури и адвокатима наметати даљи развој друштва и правног система. Утолико ће трпети и одговарајуће допуне, модификације и нове садржаје.

Да би се извршили послови на реализацији уставних начела у животну праксу, да се адвокатура као самостална друштвена служба и функционално (што већ јесте) и организационо, до краја укључи у токове самоуправног друштва, Управни одбор, радна тела Управног одбора, Општинске организације адвоката и сваки адвокат као носилац адвокатске функције, треба да учине следеће:

А) Да се изборе за то да се у пракси, у односу на адвокатуру, спроведу:

- уставна начела и одредбе ЗОУР-а,
- одредбе Закона о адвокатури и служби правне помоћи,
- закључци Извршног већа Скупштине САП Војводине,
- закључци Покрајинског комитета СК Војводине,
- предлози мера Извршног већа Скупштине САП Војводине,
- закључци Скупштине Адвокатске коморе Војводине,
- закључци Саветовања адвоката комуниста Војводине,
- одлуке Уставног суда Војводине.

Б) Да се адвокатура укључи у рад одговарајућих покрајинских, односно општинских органа и институција:

- кад се доносе покрајински, односно општински прописи,
- кад се расправља о примени прописа,
- кад се расправља о организацији правосуђа и управе,
- кад се расправља о стању и проблемима адвокатури,

— да се успостави перманентна сарадња са правосудним органима и органима управе са циљем да се изналазе решења за отклањање негативних појава у раду правосудних органа, управе и адвокатуре,

— да се организује рад на праћењу и уочавању појава у свакодневној примени прописа, са циљем да се обавештавају друштвено-политичке заједнице,

— да се покрећу иницијативе за измене и допуне прописа.

В) Да се предузимају мере на стручном и идеолошко-политичком оспособљавању адвоката:

— одржавањем тематских расправа,

— одржавањем предавања истакнутих научних и политичких радника,

— иступањем у „Гласнику” Адвокатске коморе,

— рад на обради-коментарисању судских одлука и правних лекова у „Гласнику”, на адвокатској Катедри и кроз прилагођене облике расправа,

— предузимањем мера за успостављање блиске сарадње са Правним факултетом и Покрајинским секретаријатом за правосуђе и општу управу (нарочито због профила кадрова потребних за успешно обављање адвокатских делатности).

Г) Да се појача пажња и предузимају мере ради доследног понашања адвоката у складу са нормама адвокатске етике:

— међусобним колегијалним указивањем на учињене пропусте у раду,

— бескомпромисним радом органа дисциплинског гоњења и изрицањем дисциплинских мера за почињене дисциплинске преступе,

— посебна пажња како адвоката, носилаца адвокатске делатности, тако исто и одговарајућих органа Адвокатске коморе, мора бити усмерена на стриктном придржавању адвокатске Тарифе код наплаћивања за извршене адвокатске услуге,

— усмеравање пажње да адвокат пријављује сваки приход остварен од адвокатске делатности у пословним књигама.

II

Ради реализације програма, овим планом рада се утврђују појединачни задаци, време извршења и непосредна задужења носилаца послова.

1. тачка А) програма рада:

а) Рад на закључивању Самоуправног друштвеног договора о захватањима из личног дохотка адвоката путем доприноса,

пореза и других обавезних давања за заједничку потрошњу, на основу којег би радни људи који обављају адвокатску делатност остварили у начелу исти друштвено-економски положај као и радници у организацијама удруженог рада.

Почетак: одмах

Носиоци посла: Комисија за опорезивање адвоката,

Комисија за социјално осигурање,

Задужења по потреби

б) Рад на изналажењу одговарајућих предуслова за брже удруживање адвоката у адвокатске радне заједнице у складу са Законом о адвокатури и служби правне помоћи.

Почетак: одмах

Носиоци посла: Комисија за удруживање рада у адвокатури,

Комисија за идеолошко-политички рад,

Задужења по потреби

в) Рад на измени и допуни Статута Адвокатске коморе Војводине и других нормативних аката и Кодекса адвокатске етике, ради усклађивања са Законом о адвокатури и служби правне помоћи.

Почетак: одмах

Завршетак: 15. I 1977. године

Носиоци посла: Комисија за статутарна и нормативна акта,

Комисија за удруживање рада у адвокатури,

Секретар и технички секретар УО,

Дисциплински тужилац,

Председник Дисциплинског суда,

Председник Вишег дисциплинског суда,

Главни и одговорни уредник „Гласника”,

Референт за сарадњу са Општинским организацијама адвоката

г) Рад на организационом прилагођавању адвокатуре политичко-територијалној организацији друштва. Преиспитивање постојећих општинских организација адвоката, са аспекта потреба за најнепосредније укључивање адвоката у рад представничких органа власти, других органа и организација и самоуправних интересних заједница. Рад на изналажењу одговарајућих метода за међусобно комуницирање информација, са циљем да сваки адвокат, носилац адвокатске функције, има непосредан увид у рад Општинске организације, међуопштинских добара адвоката и органа Адвокатске коморе, као и брже упознавање са проблематиком на територијама Општинских организација адвоката од стране органа Адвокатске коморе.

Почетак: одмах
Носилац посла: Референт за координацију рада са Општинским организацијама,
Комисија за статутарна и нормативна акта

2. тачка Б) програма рада:

а) Изналажење форми и путева за укључивање у рад код доношења покрајинских, односно општинских прописа, обезбеђењем присуства у правним саветима и одговарајућим телима као и укључивањем у одговарајућа тела ССРНВ.

Почетак: одмах

Носилац посла: Комисија за прописе и правну праксу,
Задужења по потреби

б) Рад на успостављању радне сарадње са правосудним органима, одржавањем заједничких састанака и кроз друге одговарајуће облике сарадње.

Почетак: одмах

Носилац посла: Комисија за прописе и правну праксу,
Задужења по потреби

в) Рад на изналажењу метода за праћење и уочавање појава у свакодневној примени прописа.

Почетак: одмах

Носилац посла: Комисија за прописе и правну праксу,
Задужења по потреби

г) Рад на израдама анализа ради обавештавања друштвено-политичких заједница о уоченим појавама у свакодневној примени прописа и ради покретања иницијативе за измене и допуне прописа.

Почетак: одмах

Носилац посла: Комисија за прописе и правну праксу,
Задужења по потреби

3. тачка В) програма рада:

а) Рад на организовању адвокатских катедри, других облика окупљања, на којима би била одржавана предавања из области права, политике и др.

Почетак: одмах

Носилац посла: Комисија за прописе и правну праксу,
Комисија за идеолошко-политички рад,

Референт за сарадњу са Општинским организацијама адвоката,
Задужења по потреби

б) Рад на стимулисању адвоката да учествују писањем у „Гласнику” Адвокатске коморе Војводине.

Почетак: одмах

Носилац посла: Уређивачки одбор „Гласника”

Сви адвокати

в) Изналажење организација и облика рада на коментари-сању судских одлука и правних лекова, од ширег интереса због изражених правних становишта у тумачењу прописа.

Почетак: одмах

Носилац посла: Комисија за прописе и правну праксу,

Референт за сарадњу са Општинским организацијама адвоката,

Задужења по потреби

г) Рад на сарадњи са Правним факултетом, Покрајинским секретаријатом за правосудје и општу управу и одговарајућим институцијама ради утврђивања програма и садржаја наставе са становишта потреба адвокатуре и других облика образовања.

Почетак: одмах

Носилац посла: Адвокат члан Савета Правног факултета,

Комисија за кадрове,

Задужења по потреби

4. тачка Г) програма рада:

а) Предузимање мера на стварању услова и односа сарадње, међусобног поверења и колегијалног указивања на учињене пропусте у раду, приликом обављања адвокатске делатности, све са циљем да се побољша стручни ниво код иницирања поступака, заступања странака. Указивањем на недозвољене одnose према странкама, према органима пред којима се обавља делатност и др.

Почетак: одмах

Носилац посла: Сви адвокати

б) Рад на ажурирању заосталих дисциплинских предмета и предузимање мера да се хитно решавају дисциплински предмети.

Почетак: одмах

Носилац посла: Дисциплински органи

в) Изналажење начина праћења и утицања да се адвокати стриктно придржавају адвокатске Тарифе код наплаћивања адвокатских услуга.

Почетак: одмах

Носилац посла: Комисија за Тарифу,
Комисија за идеолошко-политички рад,
Сви адвокати

г) Рад на изналажењу начина праћења и увида у пријављивање прихода оствареног од адвокатске делатности.

Почетак: одмах

Носилац посла: Комисија за опорезивање адвоката,
Комисија за социјално осигурање,
Сви адвокати

С правом се очекује да је сваки адвокат и као грађанин позван да активно учествује у раду своје месне заједнице и ССРНВ и да активно доприноси решавању проблема средине у којој живи и ради.

Носиоци послова су обавезни да израде одмах детаљне планове ради успешног извршења — реализовања овог програма и плана рада. Сви послови представљају сталан рад како задужених носилаца, тако исто свих органа Адвокатске коморе Војводине, Општинских организација адвоката и сваког адвоката носиоца адвокатске функције.

Нови Сад, 12. новембра 1976. године

Управни одбор

ОДЛУКА

САМОУПРАВНЕ ИНТЕРЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА РАДНИКА ВОЈВОДИНЕ О ОСНОВИЦАМА ОСИГУРАЊА

На основу члана 203. став 1. тачка 3. и члана 24. став 2. Статута Самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника Војводине („Службени лист САН Војводине”, број 13/76), Скупштина Самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника Војводине, на седници одржаној 27. XII 1976. године, донела је

ОДЛУКУ

о основицама осигурања у које се разврставају осигураници који самостално обављају делатност личним радом средствима у својини грађана

Члан 1.

Овом одлуком утврђују се основи осигурања за плаћање доприноса и за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања лица која самостално обављају делатност а осигурана су по одредбама члана 11. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Члан 2.

Разврставање у основице осигурања врши као првостепени орган заједничка стручна служба при самоуправној интересној заједници за здравство на чијем подручју подносилац захтева односно осигураник има пребивалиште.

Решењем којим признаје својство осигураника, орган из става 1. овог члана истовремено утврђује и основицу осигурања по одредбама члана 3. ове одлуке као и месечни износ обавезе доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

Осигураници из члана 1. ове одлуке који су то својство стекли до краја 1976. године (изузев адвоката) задржавају осно-

вице осигурања које су им одређене или би им биле одређене са важношћу до краја 1976. године.

Члан 3.

Када се лицу из члана 1. ове одлуке својство осигураника утврђује са важношћу после 31. децембра 1976. године, основица осигурања износи:

1. За уметника који то својство има на основу решења комисије Културно-просветне заједнице Војводине:

са стажом до 10 година	3.535 динара
од 10 до 20 година	4.064 "
од 20 до 30 година	4.593 "
преко 30 година	5.126 "

2. За артисту:

са стажом до 10 година	1.887 динара
од 10 до 20 година	2.359 "
преко 20 година	2.835 "

3. За музичаре — чланове Удружења музичара народне и забавне музике, музичаре цеза и забавне музике, чланове удружења „Мелос” и удружења „Лира”:

са стажом до 10 година	2.124 динара
од 10 до 20 година	2.835 "
преко 20 година	3.451 "

4. За естрадне уметнике, кандидате и извођаче чланове Савеза удружења естрадних уметника Војводине:

а) за естрадне уметнике:

са стажом до 10 година	3.304 динара
од 10 до 20 година	3.716 "
преко 20 година	4.128 "

б) за кандидате:

са стажом до 10 година	2.479 динара
од 10 до 20 година	2.890 "
преко 20 година	3.304 "

в) за извођаче естрадног програма:

са стажом до 10 година	2.065 динара
од 10 до 20 година	2.479 "
преко 20 година	2.890 "

5. За филмске раднике:

а) Занимања набројана у члану 4. став 1. тач. 1. и 2. Уговора о спровођењу социјалног осигурања филмских радника („Службени гласник СР Србије”, број 30/68):

са стажом до 10 година	3.304 динара
од 10 до 20 година	4.128 „
преко 20 година	5.369 „

б) Занимања набројана у члану 4. став 1. тачка 3. уговора наведеног под „а”:

са стажом до 10 година	2.890 динара
од 10 до 20 година	3.716 „
преко 20 година	4.538 „

в) Занимања набројана у члану 4. став 1. тачка 4. Уговора наведеног под „а”:

са стажом до 10 година	2.479 динара
од 10 до 20 година	3.304 „
преко 20 година	4.128 „

6. За патентне инжењере:

са стажом до 10 година	4.440 динара
од 10 до 20 година	5.280 „
преко 20 година	5.545 „

7. За пословне агенте:

са стажом до 10 година	2.065 динара
од 10 до 20 година	2.890 „
преко 20 година	3.716 „

8. Професионалне превознике власнике путничких и теретних аутомобила, трактора и запрега који поседују дозволу за вршење превозничких услуга у јавном друмском саобраћају а превозничка делатност им је једино или главно занимање:

са стажом до 10 година	2.124 динара
од 10 до 20 година	2.835 „
преко 20 година	3.541 „

9. За градске носаче:

са стажом до 10 година	1.236 динара
од 10 до 20 година	1.425 „
преко 20 година	1.654 „

10. За колпортере штампе, без обзира на стаж 2.479 динара

11. За носаче на железничкој станици, без
обзира на стаж 2.601 динара
12. За чистаче обуће, без обзира на стаж 1.420 динара
13. За спортисте, без обзира на стаж 2.808 динара
14. За свештенике и одребене верске службенике:

Категорија стручне спреме

	I	II	III	IV
са стажом до 10 година	2.968	2.639	2.332	2.002
од 10 до 20 година	3.320	2.968	2.639	2.332
од 20 до 30 година	3.959	3.651	3.320	2.639
преко 30 година	4.619	4.289	3.959	2.968

15. За адвокате:

	мушкарци	жене
а) са стажом до 10 година	10 година	10 година 5.000 динара
б) са стажом од 10 до 20	10 до 20	10 до 18 6.000 „
в) са стажом од 20 до 30	20 до 30	18 до 25 7.000 „
г) са стажом преко 30 година	30 година	25 година 8.000 „

Д) без обзира на дужину пензијског стажа, адвокат може на свој захтев бити разврстан у основицу осигурања у висини највишег износа личног дохотка од кога се у Покрајини може одредити пензија у односној години, а који утврђује Скупштина Самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника Војводине, или у било коју од основица осигурања наведену од „а“ до „г“.

Сваки адвокат може на свој захтев бити разврстан у основицу осигурања под „Д“ и за било који период односно за цео период од 1. јануара 1973. године с тим, да је обавезан уплатити разлику доприноса за пензијско и инвалидско осигурање по стопама доприноса које су важиле (у нето износу) за односне године.

Захтев за избор основице од „а“ до „г“ може се сваке године подносити до 31. јануара а разврставање се врши са важношћу од 1. јануара године у којој је захтев поднет.

Захтев за разврставање по тачки „Д“ за период или неке од периода после 1. јануара 1973. године може се поднети у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове одлуке, а разлика доприноса мора бити уплаћена у року од 6 месеци рачунајући од дана уручења решења о извршеном разврставању у износу разлике обавезе доприноса.

Члан 4.

При утврђивању пензијског основа узимају се основице осигурања од којих је обрачунат и уплаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање. За период проведен на боловању, у пензијски основ се узима основица осигурања утврђена по одредбама ове одлуке без обзира на то што се за време боловања не уплаћује допринос за пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 5.

У случајевима када се основица осигурања одређује зависно и од категорије стручне спреме, узима се категорија стручне спреме наведена у пријави за стицање својства осигураника.

Члан 6.

Када осигураник у току трајања осигурања наврши стаж према коме му треба одредити вишу основицу осигурања, виша основица осигурања му има бити одређена по службеној дужности почев од првог дана наредног месеца по навршеном стажу.

На начин из става 1. овог члана одредиће се више основица и по захтеву осигураника коме је накнадно утврђен неки од периода пензијског стажа с тим, што се нова основица одређује од првог дана наредног месеца по поднетом захтеву.

Члан 7.

Месечни износ обавезе доприноса за пензијско и инвалидско осигурање обрачунава се множењем основице осигурања са просечном стопом доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

Просечна нето стопа износи 19,5%, утврђена као просек нето стопа доприноса које се примењују на подручјима основних заједница пензијског и инвалидског осигурања радника у Војводини.

Уколико дође до измене бруто стопе доприноса за пензијско и инвалидско осигурање која износи 12,80%, за проценат измене бруто стопе мења се и просечна нето стопа доприноса и тако измењена примењује без доношења посебне одлуке.

Члан 8.

Основице осигурања из члана 2. и 3. ове одлуке повећавају се почев од 1. јануара 1977. године множењем валоризационим коефицијентом из члана 30. Статута Самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника Војводине, и тако повећане служе за обрачун доприноса у текућој години и за обрачун аконтације доприноса за следећу годину до поновног прерачунавања основице осигурања.

Члан 9.

Припадници самосталних делатности чији чланови нису имали својство осигураника пензијског и инвалидског осигурања по уговорима и прописима примењиваним до 31. децембра 1972. године, ако им буде накнадно признато то својство, разврставају се у основице осигурања из члана 3. ове одлуке и то према најсроднијој делатности за коју је утврђен основ пензијског и инвалидског осигурања овом одлуком.

Члан 10.

Даном почетка примењивања ове одлуке, престаје примепа Одлуке о основима пензијског и инвалидског осигурања лица која врше самосталне делатности у САП Војводини („Службени лист САП Војводине”, број 10/74).

Члан 11.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана након објављивања у „Службеном листу САП Војводине”, а примењиваће се од 1. јануара 1977. године.

*Скупштина Самоуправне интересне заједнице пензијског
и инвалидског осигурања радника Војводине*

Број: 03-2932/76

27. XII 1976.

Нови Сад

Председник,
Драго Ивезић

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Др Борис Визнер

ПРАВНО-РЕЛЕВАНТНО ЗНАЧЕЊЕ ЗАБЛУДЕ О МОТИВУ

У одсјеку V, под насловом „Мане воље”, најновији Нацрт новог Закона о облигацијама и уговорима у члану 40. износи битну заблуду као једну од могућих мана воље при склапању обвезних уговора.

Пошто се на том мјесту директно не спомиње и заблуда о мотиву, о побуди склапања уговора, намеће нам се питање — да ли ће се по нашем новом Закону о облигацијама и уговорима ова врста заблуде уопће узимати у обзир, а уколико се хоће, у којој ће се мјери она сматрати као правно-релевантна заблуда.

Ради правилног одговора на постављено питање, претходно је потребно осврнути се на неке нужне основне појмове.

Опћенито под *заблудом* (error) разумијевамо — помањкање исправне предоцбе о некој постојећој околности или чињеници, која несугласност између такве погрешене предоцбе и фактичног стварног стања узрокује одређено очитовање воље које не одговара правој вољи.

У овдашњим разматрањима заблуде при склапању уговора, заблуда је помањкање исправне предоцбе о некој околности или чињеници у вези са уговором, која се најчешће односи на неки битан или небитан елеменат уговора, до чијег је склапања и дошло управо због ове неточне предоцбе.

Код заблуде се, према томе, ради о *несвијесном нескладу* између воље и њеног очитовања, јер, на примјер, закључујемо уговор о даровању, поклону, а увјерени смо да се ради о уговору о зајму и слично, за разлику од пријетње или присиле, када се ради о таквом *свијесном нескладу*.

Код заблуде се ради о неподударану психичких представа уговорне стране о некој чињеници, о неком фактичном стварном стању, јер је њена предоцба о тој чињеници неисправна у односу на стварно постојеће стање, због чега она несвијесно изјављује нешто друго од онога што је стварно намјеравала изјавити.

Још тамо од римског и пандектарног права па све до данас, прихваћена је ова опћа подјела *врста заблуде*: заблуда о главном предмету уговора, односно правног посла (error in

corpore); заблуда о особи (error in persona); заблуда о битним својствима главног предмета уговора (error in substantia); заблуда о природи правног посла (error in negotio); правна заблуда (error iuris); стварна заблуда (error facti); заблуда због неточног пријеноса (falsa demonstratio) и заблуда о мотиву (error in motivo vel falsa causa).

Да би овакве, по својим узроцима настале и могуће заблуде биле *правно-релевантне* (тј. да би имале одређено одлучно правно дјеловање у односу на уговоре који су под њима склопљени), потребно је да су битне и испривиче.

Битна је заблуда она — која се односи на битне околности које чине садржај намјераваног уговора и које су одлучне за његов ваљани настанак и постојање, док је небитна заблуда она — која се односи на споредне, небитне околности које не чине садржај намјераваног уговора и које нису одлучне за његов ваљани настанак и постојање.

Ову карактеристику битности заблуде нови Закон о облигацијама и уговорима изричито наводи и истиче у самом наслову испред члана 40. оним „Битна заблуда“, као и почетком ставке 1. тог члана оним: „Заблуда је битна...“, те коначно оним завршетком ове ставке: „... а страна која је у заблуди не би иначе склопила уговор таквога садржаја.”

Наводећи које све врсте заблуде сматра као битне, нови закон у тој ставци 1. каже: „Заблуда је битна ако се односи на главни предмет или његова битна својства, на особу с којом се склапа уговор, као и на околности које се по обичајима у промету или по намјери странака, сматрају одлучним, а страна која је у заблуди не би иначе склопила уговор таквога садржаја.”

Произлази, да нови закон као битне заблуде третира: заблуду о главном предмету (error in corpore), заблуду о битним својствима главног предмета (error in substantia), заблуду о особи (error in persona), те заблуду о још неким другим битним околностима, а то су оне „околности које се према обичајима у промету или по намјери странака, сматрају одлучним”, при чем је законодавац имао очито у виду само такве битне, одлучујуће околности које се конкретно сматрају као *главна сврха уговора*, уз истовремену претпоставку — да уговорна страна која је у заблуди у погледу те битне околности, иначе (тј. да није у тој заблуди) не би приступила закључењу дотичног уговора, у ком смислу је потребно схватити онај завршетак цитиране ставке 1.: „... а страна која је у заблуди не би иначе склопила уговор таквога садржаја.” — Тек напомињемо, да се као овако схваћене битне околности неће, на примјер, сматрати камате, пенали, капара, одустатнина, мјесто и вријеме испуњења уговора и сличне, јер се оне, по својој нарави, третирају као споредне, неодлучујуће околности (тзв. *circumstantiae accidentales*), но све то уз посебну напомену: *осим у случају* ако се оне ипак „по обичајима у промету или по намјери странака” конкретно узимају као главна сврха, главни циљ склапања уговора.

Међутим, поред досада изнијете карактеристике битности заблуде, потребно је за правно-релевантну заблуду да она буде и *испричива*, а као таква ће се сматрати само она битна заблуда која није узрокована властитом кривњом уговорне стране, као и она за коју је друга уговорна страна знала или је за њу морала знати. — Потребу постојања ове даљње карактеристике испричивости битне заблуде нови закон износи у ставки 2. члана 40. оним: „Због битне заблуде може се тражити поништај уговора ако је друга страна узроковала заблуду, или ако је за њу знала или морала знати.”

Оно навођење „ако је за њу знала или морала знати” односи се на захтјев постојања стандардне пажње уговорне стране, тј. истицање потребе постојања дужног и уобичајеног понашања при вршењу својих субјективних права и обвеза, јер да је уговорна страна своју пажњу употребила у том степену, упознала би фактично постојеће стање ствари и разумно оцјенивши конкретну ситуацију уочила би постојећу заблуду на страни суконтрахента, слиједом чега уопће не би дошло до закључења дотичног обвезног уговора са манљивом вољом.

Дакле, као правно-релевантна заблуда моћи ће се сматрати само битна и испричива заблуда, те ће само она имати *одлучно правно дјеловање*, правни учинак на уговоре који су под њом склопљени, које се пак правно дјеловање огледа у томе — што битна испричива заблуда доводи до *релативне ништавости уговора*, који се због тога и сматрају као рушљиви или обориви уговори, и који се на захтјев у заблуду доведене уговорне стране могу као такви поништити.

Имајући претходно у виду све досад изнијето, враћамо се на овдје постављено главно питање: да ли се и заблуда о мотиву (*error in motivo vel falsa causa*) сматра као правно-релевантна, а уколико се као таква сматра, какво је њено правно дјеловање у односу на обвезне уговоре који су под њом склопљени?

Заблуда о мотиву постоји онда — када при склапању уговора изјављена воља уговорне стране одговара њеној правној вољи, али се она заснива на погрешном мотиву, на погрешној побуди, због које се она и одлучила на склапање уговора, као што је то, на примјер, у случају када за своју кћер купујемо намјештај у увјерењу да ће се за мјесец дана удати, а она то уопће не намјерава учинити.

У првом се реду питамо — да ли се заблуда о мотиву уопће сматра као једна засебно постојећа врста заблуде, посебно због тога што је нови закон изричито не спомиње у цитираној ставци 1. члана 40, јер, као што смо то већ изнијели, тамо се наводи: „Заблуда је битна ако се односи на главни предмет или његова битна својства, на особу с којом се склапа уговор, као и на околности које се по обичајима у промету или по намјери странака, сматрају одлучним...”

Досадашња правна теорија није по том питању заузела неко јединствено и конкретно становиште, а постоји и мишљење по којем се заблуда о мотиву не би требала сматрати као нека

одређена правна категорија која би била неопходна на подручју грађанског права и да би се могла узимати у обзир тек само изнимно, у неким одређеним случајевима.

Сматрамо, међутим, да би се и то питање могло принципијелно и успјешно ријешити аналогним заузимањем става као и у случају мало прије споменутих „околности које се по обичајима у промету или по намјери странака сматрају одлучним”.

Потребно је, према томе, утврдити да ли конкретно постојећа заблуда о мотиву чини или не чини садржај под њом склопљеног уговора, те да ли је њено постојање другој уговорној страни познато или није.

Гледајући на то питање са тог аспекта, одмах нам пада у очи — да заблуда о мотиву није битна заблуда код двострано теретних правних послова, односно код уговора са накнадом, јер код њих она *не чини њихов садржај* и због тога њено евентуално постојање *није познато* другој уговорној страни, јер мотив, као такав, не спада у садржај правног посла и слиједом тога и не може утјецати на његову ваљаност. У том се смислу у ставци 1. члана 34. Нацрта новог Закона о облигацијама и уговорима и наводи: „Побуде из којих је уговор склопљен не утјече на његову правоваљаност.”

Значи, да заблуда о мотиву код уговора са накнадом, исто као и правна заблуда (*error iuris*), пада на терет оне уговорне стране код које је та заблуда настала и под њом склопљени уговор је правно ваљан.

Пошто, према томе, заблуда о мотиву не постоји у садржају наплатног правног посла, односно уговора са накнадом и пошто она није позната другој уговорној страни, она се, као таква, сматра *правно-ирелевантна*, а то ће рећи — да нема одлучујући утјецај на правну ваљаност и постојање под њом склопљеног уговора, па се он, успркос постојања заблуде о мотиву, третира као правно ваљани правни посао.

Овакво ирелевантно правно значење заблуде о мотиву код уговора са накнадом, као и опћенито код свих наплатних правних послова, нужно је и оправдано *због сигурности правног промета*, јер је очито да би дужност узимања у обзир постојећег мотива, суконтрахентове побуде због које се он одлучио на конкретно склапање уговора са накнадом, стварало код друге уговорне стране несигурност, неизвјесност, пошто би она, у противном случају била присиљена да при склапању таквих уговора са накнадом узима у обзир нешто што њој *није познато*, а да би се успркос тога по њој ваљано закључени правни посао могао поништити, оборити као правно неваљан.

Јер, ако смо ми, вјерујући да ће се наша кћер удати кроз мјесец дана, са продаваоцем склопили уговор о купњи покућства које ћемо јој приликом њене удаје поклонити, а затим се установи да се она није намјеравала нити неће удавати, тада ми због сигурности правног промета не можемо успјешно захтијевати од продавца покућства да склопљени купопродајни уго-

вор поништи због тога што смо били у заблуди о мотиву дотичне купопродаје, тј. у заблуди у погледу нашег увјерења о кћериној удаји, иако је њена удаја била за нас главна побуда, битан мотив због којег смо уопће приступили куповању тог покућства, пошто се то продаваоца не тиче, њему је то прелевантно, а важно му је и релевантно само то — да смо дотично закључење уговора *стварно хтјели и извршили*, а небитно му је — *због чега смо то учинили*. — Јер, пучки речено, куда би он дошао када би се морао интересирати и сазнати, узети у обзир из којих разлога, због чега се његове муштерије одлучују на куповање покућства, поготово пак, што му оне, у правилу, своје побуде о куповању покућства не стављају до знања, а уколико то и чине — то му износи онако успут, као нешто небитно, неодлучујуће у односу на њега.

Уколико би пак између уговорних страна било изричито уговорено да се закључење и настанак неког уговора са накнадом чини зависним од остварења мотива због којег је уговорна страна приступила дотичном закључивању, тада ће постојећи мотив, додуже, бити одлучујући елеменат дотичног уговора (при склапању купопродајног уговора у погледу покућства за нашу кћер уговорили смо са продаваоцем да покућство купујемо само ако се кћи кроз мјесец дана уда, на што продаваоц пристане), само што ће се у таквом случају радити о увјетованом послу на који ће се примијенити правила о увјету (*conditio*).

Напротив, када су у питању бесплатни правни послови, односно уговори без накнаде (опорука или уговор о даровању), код њих постојећи мотив *чини њихов садржај* и он је другој уговорној страни *познат*, слиједом чега би заблуда о таквом мотиву била битна и испрличива, а под њом склопљени уговор релативно ништав или оборив. — Ако, у нашем примјеру, чинимо кћерци даровање покућства у увјерењу да ће се она кроз мјесец дана удати, а то увјерење смо стекли из њеног одређеног понашања, очито је да је мотив тог нашег даровања ушао у садржај дотичног уговора о даровању и да је кћер, као даропримац, упозната са тим мотивом, због чега ће оваква наша заблуда о овом мотиву бити правно релевантна и као таква ће створити могућност успјешног побијања тог уговора.

Но, пошто су у питању уговори без накнаде, бесплатни правни послови, а да би се избјегле очите неправде на штету оног уговарача који без накнаде располаже својом имовином, заузима се становиште — по којем се код њих постојећа заблуда о мотиву узима у обзир као правно-релевантна и у оном случају ако постојање ове заблуде другој уговорној страни *није било познато или није морало бити познато* (у нашем примјеру кћерци уопће није било познато да јој се покућство дарује због нашег увјерења да ће се удати), па се и овакав уговор може успјешно поништити. — У том се смислу у ставци 3. члана 40. будућег новог закона наводи: „Уговор без накнаде може се поништити због битне заблуде иако друга страна није знала или није морала знати за заблуду.”

Обзиром што се и код опоручног располагања, у правилу, ради о бесплатној имовинској намјени, заблуда о мотиву је правно-релевантна и код састављања опорука, због чега се у члану 65. Закона о наслеђивању прописује: „Располагања опоруком су ништава и кад постоји заблуда о чињеницама које су побудиле опоручитеља да учини та располагања.”

Иако је изношење овог чланка ограничено на разматрање правно-релевантног значења заблуде о мотиву, још ћемо се осврнути и на правно-релевантно значење пријеваре о мотиву, поготово што се пријевара још уобичава називати и као тзв. *квалифицирана заблуда*.

Под *пријеваром* (fraus) разумијевамо — такав даљњи случај несвијесног несклада између воље и њеног очитовања који се састоји у намјерном изазивању, појачању или одржавању заблуде код једне уговорне стране по суконтрагенту или некој трећој особи, са циљем да преварена уговорна страна изврши при склапању уговора одређену несвијесну изјаву воље, коју она иначе не би извршила па до настанка дотичног уговора не би ни дошло.

Успоредимо ли заблуду (error) са пријеваром, битно је уочити — да је за пријевару карактеристично наступање заблуде код једне уговорне стране *недозвољеним дјеловањем* друге уговорне стране или неке треће особе.

Кад је заблуда о мотиву склапања уговора изазвана пријеваром, тад је тако настала пријевара о мотиву *увијек правно-релевантна* у погледу настанка и постојања под њом склопљеног уговора.

То је због тога што је код пријеваре ирелевантно, *не прави се разлика* да ли се намјерно изазивање заблуде односи на битни садржај уговора или на мотив, док је то, као што смо то видјели, код заблуде важно. — У том смислу се у ставци 1. члана 42. новог Закона о облигацијама и уговорима и наводи: „Ако једна страна намјерном изазваном заблудом наведе другу страну на склапање уговора, друга страна може захтијевати поништај уговора *и онда кад заблуда није битна*”, а већ нам је познато да заблуда није битна — ако се она односи на неку споредну околност која не чини садржај склопљеног уговора, те да се као таква споредна, неодлучујућа околност, у правилу, сматра и мотив, побуда за склапање уговора.

Ово неразликовање код пријеваре је оправдано и нужно због тога — што код ње није битно да је преварена уговорна страна у заблуди, него то што је она у *недозвољено изазваној заблуди* коју правни поредак осуђује и превареној уговорној страни пружа због тога заштиту. — Због тога и нови закон, говорећи о мотиву или побуди за склапање уговора и ставци 1. члана 34. износи да побуде из којих је уговор склопљен не утјечу на његову правоваљаност, да би затим у ставци 2. изричито нагласио: „Али ако је недозвољена побуда одлучила једног уговарача да склопи уговор, и ако је то други уговарач знао или могао знати, уговор ће бити без учинка.”

Ако је, у нашем досадашњем примјеру, наша кћер злонамјерно нам стављала до знања да се кроз мјесец дана намјерава удати, иако то уопће није намјеравала учинити, тада нас она тиме није ставила само у заблуду него у стање пријеваре која нас је мотивирала на куповање покућства у њену корист, због чега ми, иако се ради само о погрешном мотиву, можемо захтијевати поништење дотичног даровања.

Дакле, да би пријевара о мотиву била правнорелевантна, битно је да злонамјерно изазвана заблуда (без обзира да ли је она битна или небитна) „наведе другу страну на склапање уговора”, тј. да између изјављене воље преварене уговорне стране у правцу склапања уговора и злонамјерно изазване заблуде *постоји узрочна веза*, која не би постојала ако би уговорна страна, без обзира што је преварена, у сваком случају склопила дотичан уговор.

Даље, за разлику од заблуде, пријевара је правнорелевантна и кад је изазвана по некој *трећој особи*, у ком правцу се у ставци 2. члана 42. наводи: „Ако је пријевару учинила трећа особа...”, само што је при томе потребно разликовати — да ли се конкретно ради о наплатном правном послу, односно уговору са накнадом или о бесплатном правном послу, односно о уговору без накнаде.

Ако је у питању уговор са накнадом склопљен под пријеваром о мотиву, потребно је даље разликовати: ако је у вријеме склапања уговора суконтрахент знао или је морао знати за извршену пријевару, тада преварена уговорна страна може такв уговор успјешно побијати, због чега се у ставци 2. члана 42. прописује: „Ако је пријевару учинила трећа особа, пријевара утјече на сам уговор ако је друга уговорна страна у вријеме склапања уговора знала или морала знати за пријевару”; уколико је пак преварена уговорна страна знала или је морала знати за пријевару изазвану од треће особе, тада је склопљени уговор правно ваљан, само што преварена страна може од те треће особе тражити накнаду штете коју је кроз тако изазвану пријевару претрпјела.

Уколико је у питању уговор без накнаде склопљен под пријеваром о мотиву коју је изазвала нека трећа особа — преварена страна може захтијевати поништење таквог уговора без обзира да ли је суконтрахент знао или је морао знати за пријевару, о чему се у ставци 3. члана 42. наводи: „Уговор без накнаде може се поништити и кад је пријевару учинила трећа особа, без обзира да ли је друга уговорна страна у вријеме склапања уговора знала или морала знати за пријевару”. — У нашем досадашњем примјеру: уговор о даровању покућства нашој кћери моћи ћемо успјешно поништити путем суда, ако је злонамјерну заблуду о наводној њеној удаји изазвао њен заручник или његов отац, иако за то наша кћерка није знала или није морала знати.

Сматрамо да би у изнијетом смислу требало схватити оваје споменуте прописе нашег будућег Закона о облигацијама и уговорима по питању узимања у обзир и правнорелевантност дјеловања заблуде о мотиву, односно пријеваре о мотиву.

Мр Зоран Стојановић
асистент Правног факултета у Новом Саду

УСЛОВНА ОСУДА У НОВОМ КРИВИЧНОМ ЗАКОНУ СФРЈ

1. Уводне напомене

Како уопште, тако и у нашем законодавству и судској пракси условна осуда је широко прихваћена и то, чини се, оправдано.¹ Стога је разумљиво интересовање које се јавља приликом нових законодавних решења у овој области. И овај рад, који за циљ има да прикаже ново решење које доноси Кривични закон СФРЈ,² резултат је тог интересовања. У њему ће се нарочито тежити уочавању новина у односу на садашње стање и давању одговора на питање да ли нам и какве практичне последице доноси нова условна осуда. У погледу условне осуде са заштитним надзором коју Кривични закон СФРЈ такође предвиђа, биће изнето само неколико кратких запажања. Ово из разлога што се у основи ради о истом решењу са једним елементом више (заштитни надзор), и што законско регулисање условне осуде са заштитним надзором још није довршено.³

Данас не постоје нека значајнија спорна питања која се тичу суштине и функционисања условне осуде, разлога за њено увођење, облика у којима се јавља и др. Ипак, није сувишно осврнути се и на нека од ових питања, пре него што се пређе на разматрање условне осуде у Кривичном закону СФРЈ. Но, то више узгред и више информативно, односно само у мери која је одређена основном сврхом и темом рада.

¹ Уобичајено је да се код оцене оправданости примене условне осуде наводе подаци о броју опозваних условних осуда. Код нас је једно истраживање показало да је опозвано свега 6,7% условних осуда од узорка који чине 403 изречених условних осуда. Мада овај узорак због малобројности узетих случајева можда и није у довољној мери репрезентативан, ипак је вероватно да тај проценат не одступа у значајнијој мери од стварног стања. О томе видети: Цотич, Михајловски, Симић—Јекић и Томић—Малић, „Условна осуда, судска опомена, ослобођење од казне“, Београд, 1975, стр. 281.

² Кривични закон СФРЈ (у даљем тексту КЗ СФРЈ) објављен је у „Службеном листу СФРЈ“ бр. 44 од 8. X 1976. године, а ступа на снагу 1. јула 1977. године.

³ Тек предстоји да републички и покрајински кривични закони конкретизују одредбе из Кривичног закона СФРЈ о овом институту које су углавном начелног карактера. Наравно, ако се одлуче за увођење овог облика условне осуде, јер се ради само о једној могућности за републике и покрајине.

2. Нека опишта разматрања о условној осуди

Настала првобитно као замена за краткотрајне казне лишења слободе, условна осуда је након увођења у законодавства и праксу неких земаља (Белгија, Француска) показала и низ других позитивних страна. Многе од тих предности истицане су и пре њеног увођења, али их је тек примена условне осуде у пракси потврдила. Осим тога, показале су се и неке нове позитивне стране. Све је то утицало да се условна осуда прихвати у скоро свим законодавствима. Иако је широко прихваћена, то не значи да се она на исти начин регулише. Напротив, постоји једно огромно шаренило и разлике у погледу регулисања посебних елемената овог института. Мада се сва решења у основи могу сврстати у два основна система, континентални и англосаксонски, не могу се наћи ни два законодавства која овај институт регулишу на идентичан начин. То је последица која проистиче из природе ове кривичноправне мере. Она је погодна за безброј модификација и прилагођавања зависно од потреба и ставова казнене политике неке земље, а да при томе не изгуби свој основни смисао и садржај. Управо од тога да ли су пронађене праве, оптималне варијанте као посебна решења за одређену земљу, у великој мери зависи и остварење сврхе условне осуде и њена ефикасност.

У мањини су законодавства која прихватају континентални (француско-белгијски), или англосаксонски систем у свом чистом облику. Ови системи чак ни у неким земљама где су настали не постоје више у својој првобитној форми, када се између њих могла поставити јасна и оштра граница. У многим законодавствима испреплићу се елементи и једног и другог система, јављају се нови елементи, тако да није понекад лако одредити којем систему неко решење припада. Уосталом, то питање нема више свој првобитни значај који је постојао онда када су се ова два система супротстављала један другом, када су се расправљале предности и негативне стране једног и другог система и настојало доказати који је од њих бољи. С обзиром на данашњу ситуацију када се та питања ређе постављају и ово сврставање појединих решења у оквиру одређених система изгубило је доста од своје важности. Неки битни елементи који су карактеристични за ове системе ипак се могу издвојити, али их више не треба схватати у смислу искључивости, јер се они, како је речено, могу појавити како код једног, тако и код другог система. Као карактеристике ових система обично се наводе:

а) условна осуда англосаксонског типа (пробација) је самостална кривична санкција, она се може самостално изрећи учиниоцу кривичног дела, док је условна осуда континенталног типа мера која је везана уз изречену казну;

б) изрицањем пробације одлаже се изрицање казне учиниоцу за кога је утврђено да је извршио кривично дело и да

је за њега кривично одговоран, док се условном осудом континенталног типа одлаже извршење изречене казне;

в) пробација значи наметање одговарајућих обавеза учиниоцу дела и његово стављање под надзор и заштиту одговарајуће службе, а континентална условна осуда поставља осуђеном само обавезу да за одређено време не изврши ново кривично дело и да евентуално испуни и друге обавезе, али се, по правилу, не налази под надзором;

г) суд може пробацију изрећи само уз пристанак учиниоца дела, док је изрицање условне осуде континенталног типа искључиво овлашћење суда.⁴

Док је условна осуда континенталног типа законска творевина за коју се не може рећи да се заснива на претходној пракси, условна осуда англосаксонског типа је настала и развила се из праксе да би тек касније добила и своју законску форму.⁵

Иако између ова два система има значајних разлика, њихова суштина, односно сврха, у основи је иста. Условна осуда и једног и другог система садржи претњу да ће се кривични поступак довршити применом казне, ако се осуђени не буде придржавао постављених услова. Као и код казне, основ је у претњи, у застрашењу. То је оно што условној осуди обезбеђује ефикасност. Законска претња казном која делује генерално према свим потенцијалним учиниоцима кривичних дела, код условне осуде се појачава у односу на индивидуално одређеног учиниоца. Извршење казне постаје у великој мери извесно у случају да се остваре одређени услови, за разлику од законом запређене казне, где се потенцијални учинилац увек нада да ће је избећи.⁶ При томе треба имати у виду да се донекле ради о различитим ситуацијама. У једној је кривично дело већ извршено и претња казном делује више у односу на евентуална будућа кривична дела, док у другој ситуацији кривично дело још није извршено.

⁴ Навелене карактеристике дате су према: Љ. Лазаревић, „Пред доношење Кривичног закона СФРЈ”, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр. X, 1976. год.

⁵ Сасвим је вероватно да је условна осуда у Енглеској произишла и да се заснива на једном процесном институту, на одвојеном решавању питања о кривици и питања о казни од стране различитих субјеката. Пошто порота донесе своју одлуку о кривици окривљеног, могуће је да судија доношење одлуке о казни одложи. Из тога је произишла једна идеја која се почела и примењивати у пракси. Она се састоји у томе да се казна у одређеним случајевима уопште и не изрекне, ако се осуђени придржава постављених услова, јер се може сматрати да је тиме постигнут циљ и без изрицања и извршења казне. Касније је то пренето и у тзв. сумарни поступак где нема пороте и где судија одлучује и о кривици и о казни.

⁶ Т. Васиљевић у вези са тим каже: „Условна осуда претвара општу превенцију у специјалну. Она застрашuje једно одређено лице и једном тачно одређеном казном. Она смањује обим застрашења, али тиме појачава интензитет”. (Т. Васиљевић, „Условна осуда”, Београд, 1935, стр. 88).

Суштина и карактер условне осуде се понекад идеализују тако што јој се проналазе неки позитивни етички основи.⁷ Тврди се да је она израз хуманости и да је уведена, односно да постоји ради хуманизације кривичних санкција, због ограничења државне казнене принуде и сл. Но, ово у основи није тачно. Условна осуда није заснована на неким етичким принципима и на неком уважавању и поштовању човекове личности. Те околности су потпуно индиферентне за њен циљ, за разлог њеног постојања. Она је уведена и егзистира без обзира на то. Разлози због којих је уведена условна осуда и због којих она и данас постоји далеко су од неке тежње државе за хуманошћу и одрицања од права кажњавања. Ту су пресудни сасвим практични циљеви и разлози. Основни циљ условне осуде који одређује и њену суштину, јесте постизање максималних резултата у борби против одређене врсте криминалитета уз минимално ангажовање од стране државе. Условна осуда заиста представља одређену хуманизацију, али то није основ њеног постојања и разлог њеног широког прихватања у скоро свим кривичним законодавствима. То је само, иако веома важна и позитивна страна условне осуде, једна споредна околност која није основ и мотив њеног постојања. Тај основ треба тражити у ефикасном и успешном остваривању њеног основног циља како је горе дефинисан, у сузбијању одређене врсте криминалитета, у деловању на одређене учиниоце кривичних дела да не врше нова кривична дела и то на начин који је за државу веома повољан, без неког њеног нарочитог ангажовања, поготово у материјалном погледу.⁸

Управо је то био општи основ и мотив увођења условне осуде. Према томе, био је од пресудног утицаја и за појаву и увођење условне осуде и у нашим земљама, био је руководећи разлог због чега су је увеле државе у оквиру којих су се те земље тада налазиле.⁹

⁷ У том смислу суштину условне осуде у нашој старијој доктрини схвата нпр. Б. Марковић, а у новијој Ф. Бачић који за условну осуду каже да представља „израз филозофије и политике која је хуманистичка, која поштује слободу човјека, настоји је осигурати“, као и „израз филозофије и политике о ограничавању државне казнене принуде“. (Ф. Бачић, „Увјетна осуда и увјетна осуда са заштитним надзором у Приједлогу кривичног закона СФРЈ“, Наша законитост, бр. 6/1976, стр. 41).

⁸ Има и аутора који реално оцењују и сагледавају праву суштину и циљ условне осуде. Тако Т. Васиљевић критикујући као нетачно мишљење Б. Марковића да је условна осуда „искрсла у другој половини прошлог века у корист кривца“, каже: „Условна осуда је заведена у интересу јавног поретка као погодније сретство за сузбијање криминалитета. Што је она у исто време човечије и блаже сретство то је сасвим случајно“. (Т. Васиљевић, ор. с., стр. 36).

⁹ Условна осуда је најпре уведена у Војводини 1908. године, па затим у Хрватској 1916. године. У Србији, иако је била покренута акција и поступак за њено доношење и 1906. године израбен чак и пројекат закона о условној осуди, она није уведена све до доношења јединственог Кривичног законика од 1929. године за целу Југославију, када је условна осуда први пут уведена и у осталим деловима Југославије. (Детаљније о томе видети: Т. Васиљевић, ор. с., стр. 66—73).

Сматрамо да се ни данас циљ и суштина условне осуде нису у основи променили и да је оправдано схватати их у наведеном смислу.

3. Условна осуда у Кривичном закону СФРЈ

Доношењем новог Кривичног закона СФРЈ започиње нова фаза у развоју условне осуде у нашем кривичном законодавству.¹⁰ Наиме, све су досадашње измене и допуне у погледу регулисања овог института, иако је међу њима било и битних, ипак остајале у оквиру првобитне концепције и решења условне осуде датог још у ОКЗ од 1948. године. Ово решење, које је са мањим корекцијама преузео Кривични законик од 1951. године, касније је кроз новеле које су уследиле претрпело значајне измене и допуне. Те измене и допуне нису промениле основну „физиономију“ постојећег законодавног решења, већ објективно представљају његову разраду и усавршавање. Нови Кривични закон СФРЈ представља прекретницу у том погледу. Он значи радикалан прекид са досадашњим законским текстом који се односи на условну осуду. То само по себи не мора значити да се и суштински ради о новом решењу и да ће практичне последице које буду резултат примене новог законског текста бити потпуно различите од оних које произилазе из примене постојећих одредаби Кривичног законика о условној осуди. Решавање питања да ли из новог законског текста нужно произилазе и нове практичне последице и у чему се оне састоје захтева анализу тог текста и прављење одређених поређења са досадашњим начином регулисања овог института.¹¹

Посматрајући одредбе о условној осуди у новом Кривичном закону запажају се значајне новине и разлике у односу на регулисање условне осуде у досадашњем Кривичном законик у. Условна осуда се предвиђа као самостална кривична санкција (заједно са судском опоменом) и као таквој јој се посебно одређује и сврха. Она више није само начин изрицања казне која се могла изрећи условно или безусловно. У складу са тим казна се више не изриче, изриче се условна осуда којом се утврђује казна. Може се уочити и низ других, мање значајних новина

¹⁰ У складу са чланом 281. Устава СФРЈ где се у тачки 12, између осталог, одређује да федерација уређује систем кривичних санкција, као и опште услове и начела за њихово изрицање, Кривични закон СФРЈ садржи и одредбе којима се регулише условна осуда и условна осуда са заштитним надзором (чл. 51. до чл. 58).

¹¹ Ово питање чини се уколико интересантнијим што је већ постало предмет спора у малобројним радовима у којима су разматране одредбе о условној осуди из Предлога кривичног закона, које су са малим допунама ушле у Кривични закон. Док се Љ. Лазаревић пита да ли ново решење „стварно значи садржајно одступање од постојећег система условне осуде у нашем кривичном законодавству“ и више је склон да негативно одговори на то питање (Љ. Лазаревић, ор. с.), дотле Ф. Бачић сматра да се садржински ради о потпуно новом решењу које, по његовом мишљењу, садржи низ слабости и негативних страна и стога представља мање успело решење од постојећег. (Ф. Бачић, ор. с.).

које или произилазе из доследног спровођења нове концепције, или представљају нове формулације постојећих решења.

Кривични закон СФРЈ, поред одређивања опште сврхе кривичних санкција, одређује и сврху појединих врста кривичних санкција, па у члану 51. и сврху условне осуде и судске опомене. Условна осуда и судска опомена постављене су као засебан тип кривичне санкције. Оне заиста имају доста заједничког, али се између њих може уочити и једна суштинска разлика. Док условна осуда као главни елеменат има утврђену казну и на њу се ослања, тј. она је „упозорење уз претњу казне“, судска опомена је само „упозорење“. Упозорење које садржи једну реалну и озбиљну претњу казном, сасвим је нешто друго од обичног „упозорења“, које то уствари и није него само обична опомена, укор. С обзиром на ову квалитативну разлику, може се поставити питање оправданости овог решења и третирања ове две мере као истоврсне кривичне санкције. Остављајући по страни ово питање, из одредби члана 51. КЗ СФРЈ произилази да је сврха условне осуде као самосталне кривичне санкције да се без примене казне утиче на учиниоца да убудуће не врши кривична дела. То треба да се постигне упозорењем уз претњу казне које условна осуда садржи, и то само код учиниоца у погледу којих се такав резултат може очекивати. При томе је потребно да је учињено дело испољило мањи степен друштвене опасности, као и да кривичноправна заштита вредности које су угрожене или повређене тим делом не захтева примену казне.

Из овако одређене сврхе условне осуде могу се издвојити елементи који одређују ту сврху у ужем смислу и суштину условне осуде, као и елементи који одређују ову сврху у ширем смислу тако што постављају одређене границе у погледу њене примене.

Елементи који одређују сврху и суштину условне осуде у ужем смислу су:

1) Избегавање примене казне. Ради се о тежњи која је својствена условној осуди, да се њеном применом избегну негативне последице казне лишења слободе и то нарочито оних краткотрајних. Две су основне предности у том погледу: избегавање се штетан утицај на учиниоца као последица краткотрајних казни лишења слободе и штеде се материјална средства друштва.

2) Утицај на учиниоца да више не врши кривична дела. Условна осуда делује скоро искључиво на плану специјалне превенције, она треба да оствари позитиван утицај на учиниоца у смислу његовог будућег уздржавања од вршења нових кривичних дела.

3) Условна осуда је упозорење уз претњу казне. Казна односно претња казном представља суштину условне осуде, она јој обезбеђује ефикасност и функционисање.

Елементи који уствари одређују услове за примену условне осуде, а у тесној су вези са њеном сврхом су:

1) Да се ради о мање друштвено опасном делу. Мора се приметити да овај појам није у довољној мери прецизан. Нису дати његови елементи као код сличних појмова нпр. незнатне друштвене опасности. Вероватно се ради о делима која представљају наредни степен друштвене опасности, тј. друштвена опасност је јачег интензитета него код дела са незнатном друштвеном опасношћу. То би била доња граница, но поставља се проблем одређивања горње границе, тим пре што је у нашој судској пракси било случајева да се условна осуда изриче и за тежа кривична дела.¹²

2) Да интереси кривичноправне заштите не захтевају примену казне. Овај елемент је још у већој мери непрецизан него претходни. Ради се о случајевима када заштитни објекат кривичног дела није у знатној мери угрожен, односно повређен, па није неопходно ради његове заштите примењивати казну. Но, који су то случајеви? У одређивању овог појма у пракси биће пресудни ставови казнене политике који му могу дати конкретнију садржину, као и повезивање са претходним елементом, тј. оценом друштвене опасности.

3) Да се ради о учиниоцу код којег се може очекивати да је условна осуда довољна да он убудуће не врши кривична дела. Поставља се питање код којих се учиниоца с обзиром на њихову личност, раније понашање и околности дела то са основом може очекивати. Овај услов, који је овде постављен уопштено, допуњен је и донекле конкретизован одредбом чл. 54. ст. 4. КЗ СФРЈ.

Најважнија последица која произилази из усвојене концепције условне осуде као самосталне кривичне санкције, јесте да се сада изриче условна осуда, а не казна која се само утврђује условном осудом. Основни елементи и начин функционисања условне осуде дати су у члану 52. ст. 1. КЗ СФРЈ, па стога цитирамо ову одредбу:

„Условном осудом суд учиниоцу кривичног дела утврђује казну и истовремено одређује да се она неће извршити ако осуђени за време које одреди суд, а које не може бити краће од једне ни дуже од пет година (време проверавања), не учини ново кривично дело.”

Ова одредба захтева детаљнију анализу, јер управо она, заједно са чланом 51. КЗ СФРЈ, садржи оно што је ново за условну осуду. Шта значе елементи који се на први поглед уочавају као новине: утврђивање казне и време проверавања? Поставља се питање како функционише условна осуда код које се казна утврђује, а не изриче и какве практичне последице из тога произилазе.

У овом случају, када је одређено да суд приликом изрицања условне осуде утврђује казну чије се извршење одлаже, сматрамо да није битно питање да ли се и изрицање те казне одлаже, да ли се утврђена казна изриче тек у случају опози-

¹² Нпр. за кривична дела силовања, тешке телесне повреде и др. (Видети: Џотич и др., ор. с., стр. 91 и 99).

вања условне осуде. Битно је једно друго питање, а то је да ли се утврђена казна саопштава осуђеном приликом изрицања условне осуде или не.¹³ Ако се саопштава, дејство ове условне осуде биће потпуно исто као и оне код које се казна изриче. У том погледу не би ништа променило ни ако би се утврђена казна формално и изрицала приликом опозивања условне осуде. Била би само два пута саопштена окривљеном, први пут кроз изрицање условне осуде као претња, други пут код њеног опозивања, када би била изречена зато што су се остварили услови за њено извршење.

Међутим, ако се утврђена казна не би саопштавала осуђеном, што никако не произилази ни из сврхе условне осуде, нити из осталих одредби којима се она регулише, онда би се заиста радило о сасвим новом решењу са новим, различитим дејством и последицама. Но, беспредметно је дискутовати о тим последицама с обзиром да полазна тачка не би била тачна. Утврђена казна се мора саопштити, јер се окривљеном изриче условна осуда чији основни садржај и суштину чини утврђена казна, јер је условна осуда „упозорење уз претњу казне” (чл. 51. КЗ СФРЈ), „условном осудом суд учиниоцу кривичног дела утврђује казну” (чл. 52. КЗ СФРЈ). То се не би могло постићи тиме што би се окривљеном саопштило само да је условно осуђен и да му је утврђена казна, а да му се не саопшти врста и мера те казне. Таква празна и апстрактна условна осуда уствари и не би била „претња казном”. Сматрамо да је овакво тумачење исправно и оправдано не само са формалног и догматског, него и са криминалополитичког аспекта и да се супротан став тешко може бранити. Уосталом, да је постојала намера да се утврђена казна не саопштава приликом изрицања условне осуде, могло се то лако постићи минималном редакцијом садашњег текста чл. 52. ст. 1. КЗ СФРЈ. Како сада закон одређује да се утврђена казна неће извршити ако осуђени у одређеном времену не учини ново кривично дело, јасно је да се овде ради о олагању извршења казне, која се саопштава осуђеном кроз изрицање условне осуде. Можда се може поставити питање да ли је могуће осуђеном саопштити казну која није изречена. На то питање је делимично већ одговорено. Нормално је и логично да се кроз изрицање условне осуде осуђеном саопшти и њен садржај, односно елементи који чине ову кривичну санкцију, а као најважнији елемент и утврђена казна.

Термин „утврђивање” казне изгледа нам и иначе адекватнији од термина „изрицање” казне кад се ради о условној осуди. Дакле, не само због тога што је то нужна последица концепције условне осуде као самосталне кривичне санкције, већ

¹³ Ф. Бачић је у дилеми да ли се казна која није изречена, може саопштити осуђеном. Сматрајући за нову условну осуду битно то што се казна не изриче већ утврђује, дакле узимајући као полазну тачку једну формалну околност, пропушта при томе да реши суштинско питање да ли се утврђена казна саопштава осуђеном и због тога долази до низа неприхватљивих закључака у погледу условне осуде. (Ф. Бачић, *оп. с.*).

и из следећих разлога. Казна се изриче у случају када је извесно да ће се заиста и извршити. Тамо где је то неизвесно, штавише где је вероватније да се она неће извршити, као код условне осуде, прикладнији је термин „утврђивање” казне, јер се казна утврђује не у циљу извршења, већ у једном другом циљу: да представља претњу која се под одређеним условима може и остварити. Ако се ти услови испуне, ако дође до опозивања условне осуде, тек онда се утврђена казна изриче и то, било раније утврђена казна (у случају из чл. 56. КЗ СФРЈ), било нова, јединствена казна (по одредби чл. 54. ст. 3. КЗ СФРЈ) и приступа се њеном извршењу. За разлику од условне осуде, код безусловне осуде казна се одмах и изриче јер се редовно и извршава.

И да није одредбама Кривичног закона изричито регулисано да се утврђена казна у случају опозивања условне осуде изриче,¹⁴ не би био основан приговор да се казна која није изречена, већ само утврђена условном осудом, не може извршити. Пошто условна осуда представља самосталну кривичну санкцију која се као таква и изриче, не само да нема сметњи него би било нужно да се утврђена казна кроз извршавање изречене условне осуде у случају њеног опозивања и изврши. Тако би био задовољен и тај формални захтев. Извршавањем условне осуде, тј. кривичне санкције која је изречена, извршила би се и казна.

Може се поставити питање није ли можда боље било уместо термина утврђивање казне употребити термин одмеравање казне који је прецизно одређен и има законског основа. Ипак, ту постоји одређена разлика. Утврђивање казне представља наредну фазу која долази после одмеравања казне и то само код условне осуде (изузимајући стицај где се такође казна за поједина кривична дела претходно утврђује да би се изрекла јединствена казна — чл. 48. КЗ СФРЈ). Код безусловне осуде после одмеравања казне долази одмах и до њеног изрицања. Према томе, начин изрицања условне осуде је следећи. Прво се приступа одмеравању казне, па ако одмерена казна допушта изрицање условне осуде (наравно, ако су испуњени и остали услови), она се утврђује у условној осуди. Затим се условна осуда изриче, при чему се и утврђена казна саопштава осуђеном. Ако из било којих разлога нема места условној осуди, одмерена казна се изриче.

¹⁴ Из одредаба чл. 54. ст. 3. и чл. 56. КЗ СФРЈ види се да ће суд изрећи казну ако опозове условну осуду. Ту се могу разликовати две ситуације. Ако је условна осуда опозвана због новог кривичног дела применом одредаба о стицају, суд ће изрећи нову јединствену казну узимајући у обзир казну утврђену условном осудом (чл. 54. ст. 3, КЗ СФРЈ). Друга је ситуација када се условна осуда опозива зато што осуђени није испунио постављене обавезе. У том случају суд ће изрећи казну која је утврђена у условној осуди (чл. 56. КЗ СФРЈ). Но, законодавац у том погледу није био сасвим доследан. Из одредбе чл. 57. ст. 2. КЗ СФРЈ произилази да суд не изриче казну приликом опозивања условне осуде јер се каже да ће „одредити да се изврши утврђена казна у условној осуди”. Дакле директно, без изрицања.

Тако је казна постала саставни део условне осуде и њена битна садржина, док је раније било супротно, условна осуда је била саставни део казне, тј. само један од начина изрицања казне која се могла изрећи условно, или безусловно. Управо казна која је утврђена условном осудом, односно претња казном обезбеђују ефикасност и постизање сврхе условне осуде као самосталне кривичне санкције.¹⁵

Може се закључити да се и при оваквој формулацији посредно долази до истог резултата, као и у случају када се казна чије се извршење условно одлаже изриче, а то је да се казна саопштава осуђеном, да је он сазнаје како по врсти тако и њену меру. Само се у једном случају ради о директном изрицању, а у другом до њеног саопштавања осуђеном долази кроз изрицање условне осуде. Каква је разлика у погледу практичних последица између утврђене казне која је осуђеном саопштена кроз изрицање условне осуде и изречене казне чије је извршење условно одложено? У суштини никаква.

У члану 52. ст. 1. Кривичног закона СФРЈ запажа се још једна новина. Уводи се нови појам „време проверавања”. Посматрајући овај појам са легислативно-техничког аспекта, можда се ради о погоднијем и бољем решењу. Но, изгледа да је овај термин уведен више због тога што се сматрало да је у складу са новом концепцијом условне осуде и да досадашња формулација више не одговара. Како се одређује садржина овог појма? Каже се да се утврђена казна неће извршити ако осуђени за време које одреди суд, а које не може бити краће од једне ни дуже од пет година не учини ново кривично дело и то се време назива временом проверавања. Ако се та одредба упореди са досадашњом не могу се запазити никакви нови елементи. Поставља се онда питање да ли је заиста било нужно и оправдано уносити овај нови термин. Такође се поставља питање да ли овај појам одговара својој садржини како је она одређена поменутом одредбом. Да ли се као проверавање може окарактерисати услов да осуђени не изврши ново кривично дело у времену које одреди суд у оквиру законских граница? Чини нам се да је за проверавање, односно за „време проверавања”, потребно и нешто више, да буде присутан неки елемент надзора, да се одређеним радњама надлежног органа предузетим у односу на осуђеног, проверава његово понашање и поштовање постављених услова. Тога код обичне условне осуде нема. Употреба тога термина би била оправдана само код условне осуде са заштитним надзором, јер проверавање подразумева неки активан однос према осуђеном. Но, то не даје основа да се овај термин прихвати и код обичне условне осуде.

¹⁵ У том погледу о новој условној осуди супротно мисли Ф. Бачић који тврди да: „Казна више није саставни део увјетне осуде, њезине суштине, њезиног функционисања, њезиног учинка” и сматра да је због тога нова условна осуда само „гола опомена”, да представља „неадекватно реагирање на криминалитет”, да код ње „изостаје у великој мјери читав онај социјално-етички учинак на линији специјалне и генералне превенције” (Ф. Бачић, *оп. с.*, стр. 47. и 48). Но, све то не стоји, јер је казна итекако присутна у новој условној осуди.

У погледу обавеза чије се испуњење може условном осудом наметнути осуђеном, не мења се ништа битно (чл. 52. ст. 2. КЗ СФРЈ). Једина измена тиче се прецизнијег одређивања других обавеза које се, поред враћања имовинске користи и накнаде штете, могу поставити осуђеном. Како је до сада било предвиђено да су то обавезе „у законом предвиђеним случајевима“, било је спорно у судској пракси које све обавезе ту могу доћи у обзир. Да би се то отклонило, одустало се од овако широке формулације и нови текст прописује да се осуђеном може наложити испуњење само оних обавеза које су предвиђене у кривичноправним одредбама.

И у погледу мера безбедности задржава се постојеће решење, тј. у случају да су изречене уз условну осуду, мере безбедности се морају извршити, њихово извршење се не може као код казне одложити (чл. 52. ст. 3. КЗ СФРЈ).

Већ је било речи о неким битним условима за изрицање условне осуде који су постављени у чл. 51. КЗ СФРЈ приликом одређивања сврхе условне осуде. Но, у чл. 53. КЗ СФРЈ поставља се низ посебних услова за изрицање условне осуде. Они се могу сврстати у две основне групе. Једни се тичу учињеног дела, а други се односе на учиниоца кривичног дела, дакле једни су објективног карактера, док други више узимају у обзир неке субјективне елементе који се тичу личности учиниоца.

Опште је прихваћен став да условну осуду треба примењивати само код лакших кривичних дела. Одређивање која су то кривична дела може се вршити на основу више критеријума, па стога у том погледу постоји и више решења. Могуће је да се примена код неких кривичних дела искључује на тај начин што се она изричито наводе. Преовладава став да то разграничење треба вршити с обзиром на казну. И ту има различитих решења, зависно од тога да ли се узима запрећена, или изречена казна, која врста и мера казне и др.

Нови Кривични закон као критеријум узима утврђену (одмерену) казну за учињено дело и при томе ограничава могућност примене условне осуде само на она дела код којих је утврђена казна затвора до две године. Условна осуда се такође може изрећи и кад је утврђена новчана казна, или обе казне. Али, ако је учиниоцу утврђена и казна затвора и новчана казна, условна осуда се може изрећи или за обе казне, или само за казну затвора (чл. 53. ст. 5. КЗ СФРЈ).¹⁶

¹⁶ Одредба чл. 53. ст. 5. КЗ СФРЈ није сасвим у складу са осталим одредбама о условној осуди, нпр. са одредбом чл. 52. ст. 1. КЗ СФРЈ. Док из одредбе чл. 52. ст. 1. произилази да се утврђивање казне не врши самостално и пре изрицања условне осуде, већ да се казна утврђује кроз условну осуду, истовремено са њеним изрицањем, дотле одредба чл. 53. ст. 5. наводи на закључак да се прво утврђује казна, а онда одлучује да ли ће се за њу изрећи условна осуда, или ће се она изрећи безусловно. То се могло избећи другачијом формулацијом члана 53. ст. 5, нпр.: „Ако је учиниоцу одмерена и казна затвора и новчана казна, условном осудом се могу утврдити обе казне или само казна затвора“.

У односу на садашње стање могућност изрицања условне осуде с обзиром на утврђену казну је с једне стране сужена, а с друге проширена. Садашњи КЗ дозвољава примену условне осуде ако је изречена казна затвора до три године, али зато потпуно искључује могућност њене примене у случају да је изречена казна строгог затвора. Кривични закон СФРЈ, с обзиром на унификацију казни лишења слободе, не прави више ту разлику, али, како је речено, могућност примене условне осуде ограничава само кад је за учињено кривично дело утврђена казна затвора до две године.¹⁷ Одређено је и да се условна осуда не може изрећи за кривична дела за која се ни ублажавањем казне не може изрећи казна мања од једне године затвора. То су она кривична дела за која је као најмања мера казне прописан затвор у трајању од три или више година. Значи, као и у постојећем КЗ-у где се код посебног минимума забрањене казне строгог затвора казна може ублажити до општег минимума те казне, а ни у том случају не би била могућа примена условне осуде. Поставља се и један допунски услов да се условна осуда за кривична дела за која се може изрећи казна затвора у трајању од десет година или тежа казна, може изрећи само ако је казна до две године затвора утврђена ублажавањем казне.

Условна осуда се не може изрећи ни тамо где у обзир долази примена само мера безбедности, нити према малолетнику, што је и до сада био случај. Уз условну осуду се могла изрећи мера појачаног надзора од стране органа старатељства према млађим пунолетним лицима (чл. 79ј КЗ), што се у новом Кривичном закону више не предвиђа с обзиром на увођење условне осуде са заштитним надзором која се, наравно, може изрећи и овим лицима. Нова је одредба чл. 81. ст. 4. која дозвољава суду да пунолетном учиниоцу за кривично дело које је учинио као старији малолетник може изрећи условну осуду.

Анализирајући одредбе које се односе на утврђивање услова за примену условне осуде у погледу утврђене казне, намеће се општи утисак да, иако кроз другу форму, постоји тежња да се остане у досадашњим оквирима. Ипак, као што се види, има и неких значајнијих новина, које ако повежемо са оним условима из чл. 51. КЗ СФРЈ (да се условна осуда може изрећи када се ради о мање друштвено опасном делу и када то није нужно ради кривичноправне заштите), могу да значе извесно сужење обима примене условне осуде, мада не знатно.¹⁸ То у

¹⁷ У Нацрту Кривичног закона СФРЈ постојала је и алтернатива да се условна осуда може изрећи и за кривична дела за која се утврди казна затвора до три године. Она није прихваћена из разлога што, како се у Образложењу предлога Кривичног закона тврди, „такву осуду судови у нас и онако сувише често изричу и за доста тешка кривична дела”.

¹⁸ Љ. Лазаревић такође мисли да постоји „интенција у Предлогу да се у максималној могућој мери задржи постојеће стање, а нарочито да се искључи примена условне осуде за она кривична дела за која се и до сада ова осуда није могла изрећи”, али да ипак кроз нове одредбе „провејава интенција ка сужавању обима њене могуће примене”. (Љ. Лазаревић, оп. с.).

великој мери зависи и од става будуће судске праксе, нарочито у погледу тумачења наведених појмова из чл. 51.

Слична је ситуација и са оним условима који се односе на личност учиниоца који су наведени у чл. 53. ст. 4. КЗ СФРЈ. Изгледа да је нова формулација ипак нешто боља и да, ако се повеже са условима ове врсте из чл. 51. КЗ СФРЈ, суду даје јаснију оријентацију приликом одлучивања којем ће учиниоцу изрећи условну осуду. Нови Кривични закон остаје при ставу прихваћеном у досадашњем КЗ-у да не треба ограничавати круг лица којима се може изрећи условна осуда. Она се начелно може изрећи било којем лицу. Одређени су само општи услови према којим лицима треба применити условну осуду, тако да је суду остављена могућност да у сваком конкретном случају, водећи рачуна о тим општим критеријумима, и томе донесе одлуку. Насупрот овом решењу, доста је заступано, и у законодавствима спроведено мишљење да примену условне осуде треба искључити у односу на поједине категорије лица за која се сматра да се условном осудом не може постићи циљ да убудуће не врше кривична дела. Ради се о лицима која су већ извршила једно или више кривичних дела и за њих била осуђивана. Прописује се да се условна осуда не може применити на лица која су осуђивана било када, или која су осуђивана у одређеном временском периоду на одређену казну или за одређену врсту кривичних дела. Такво решење предвиђао је Кривични законик од 1951. године све до новеле од 1959. године. Тада је укинута ограничење које се односило на лица која су у последњих пет година била осуђена на казну строгог затвора или на казну затвора дужу од једне године према којима је примена условне осуде била искључена. Ни Кривични закон СФРЈ не садржи таква ограничења већ даје опште критеријуме за изрицање условне осуде који се тичу учиниоца. Повезујући одредбу чл. 53. ст. 4. са сврхом условне осуде из чл. 51. Кривичног закона, долази се до закључка да ће суд изрећи условну осуду када се може очекивати, узимајући у обзир личност учиниоца, његов ранији живот, његово понашање после извршеног кривичног дела, степен кривичне одговорности и друге околности, да ће упозорење уз претњу казне довољно утицати на учиниоца да више не врши кривична дела.

Што се тиче разлога за опозивање условне осуде и начина на који се оно врши (чл. 54—57. КЗ СФРЈ), не запажају се неке битне промене у односу на досадашње одредбе које регулишу ту материју (чл. 49, чл. 49а, 49б и 49в КЗ). И ту је доследно спроведена нова концепција условне осуде, што се у овом случају огледа само у усаглашавању одређених формулација. Запажају се и одређена усавршавања постојећих решења. Посебно треба истаћи одредбу чл. 54. ст. 2. КЗ СФРЈ где је извршена допуна елемената за факултативно опозивање условне осуде. Поред оних које су и до сада биле предвиђене, истичу се и следеће околности: сродност учињених кривичних дела, њихов значај и побуде из којих су учињена.

С обзиром да одредбе о опозивању условне осуде не доносе суштински ништа ново, нећемо се задржавати на њиховом коментарисању.

У чл. 88. ст. 2. и чл. 93. ст. 2. Кривичног закона задржана су постојећа решења о правним последицама условне осуде и њеном брисању. Условна осуда не повлачи никакве правне последице осуде, а брише се из казнене евиденције после једне године од кад је протекло време проверавања ако за то време осуђени не учини ново кривично дело.

И најзад, да изнесемо неколико запажања о условној осуди са заштитним надзором која је предвиђена у чл. 58. КЗ СФРЈ. У том члану се каже да суд може, под условима утврђеним у републичком и покрајинском закону, одредити да се учинилац коме је изречена условна осуда стави под заштитни надзор за одређено време у току времена проверавања. Из тога произилази да се не ради о неком новом типу условне осуде, већ да се њеном основном облику у одређеним случајевима може придодати један допунски елеменат, тј. да се учинилац коме је већ изречена условна осуда стави под заштитни надзор. Шта уствари значи тај додатни елеменат? Он је одређен само у најопштијим цртама тако што се каже да „заштитни надзор обухвата законом предвиђене мере помоћи, старања, надзора и заштите”. У вези са тим могу се поставити питања које све мере ту долазе у обзир, ко ће вршити заштиту, а ко надзор и низ других питања.

Условна осуда са заштитним надзором у извесном смислу значи корак даље од постојеће одредбе чл. 79ј КЗ, тј. проширење ове мере како у погледу садржине, тако и у погледу примене на било којег учиниоца, а не само на млађа пунолетна лица. Но, не може се рећи да је та одредба и њена примена у пракси била један од основа за увођење условне осуде са заштитним надзором. Ово због тога што она није имала неку ширу примену у судској пракси, где се постепено одустајало од њене примене да би коначно обим те примене постао безначајан.¹⁹ То ипак не значи да треба очекивати сличан резултат и у погледу будуће примене условне осуде са заштитним надзором.

Увођење условне осуде са заштитним надзором је у складу са тенденцијом која постоји у савременим кривичним законодавствима да се поред обичне условне осуде континенталног типа уводи и она са заштитним надзором. Оно је у складу и са

---

¹⁹ Цотич и др., ор. с., стр. 314: „...судови уз условну осуду релативно мало користе услове и обавезе, а посебно меру појачаног надзора према млађим пунолетним лицима. Посебно пада у очи да се ова мера у првој половини истраживане деценије примењивала знатно шире (омах после њеног увођења — прим. З. С.). Касније се она примењивала све ређе и ређе тако да данас практично нема више неког значајног места у структури кривичних санкција.”

предлозима наше доктрине.²⁰ Но, и поред тога, требало је обратити више пажње на неке наше специфичности. У вези са тим не можемо, а да не изразимо извесну бојазан у погледу будуће примене условне осуде са заштитним надзором. Ради се, наиме, о нашим стварним могућностима како материјалним тако и кадровским, које би обезбеђивале да се заштита и надзор ефикасно спроводе. Свакако да то у великој мери зависи и од тога колико ће републике и покрајине реално сагледати и оценити те могућности приликом конкретизације садржине заштитног надзора. Оне треба да предвиде, ако се већ одлуче на увођење условне осуде са заштитним надзором, само оне мере које се заиста у пракси могу спроводити и примењивати. Ова примедба никако не значи да треба бити у начелу против увођења овакве условне осуде. Условна осуда са заштитним надзором итекако може да буде корисна и ефикасна у погледу одређене категорије учинилаца за које она представља право решење и излаз из дилеме да ли им треба изрећи условну осуду или казну. Треба имати у виду да је то релативно малобројна категорија учинилаца, па зато и не треба очекивати неку ширу примену ове мере.

4. Завршна разматрања

Иако смо на почетку рада рекли да је одређивање којем систему условне осуде припада одређено решење изгубило од значаја, ипак сматрамо да је посебно интересантно утврдити колико се нова условна осуда уклапа у постојеће системе и колико се на њу могу применити карактеристике једног или другог система условне осуде. Изгледа да ново решење у Кривичном закону СФРЈ најбоље показује релативност такве поделе. Нова условна осуда је предвиђена као самостална кривична санкција, изрицање казне се одлаже, а постоји и могућност одређивања заштитног надзора. Дакле, постоје сви елементи карактеристични за пробацију. И поред тога, условна осуда у Кривичном закону СФРЈ никако не спада у англосаксонски систем. Извршена анализа одредби о условној осуди јасно указује да се у суштини ради о континенталном типу условне осуде. У чему је онда проблем и како избећи ове противречности? Корекције су нужне у два правца. Карактер условне осуде мора се оцењивати не само према законским, формалним обележјима, него и према њеном начину функционисања и практичним по-

²⁰ Тако Љ. Лазаревић предлажући увођење ове мере у наше законодавство каже: „ван сваке је сумње да условна осуда комбинована са наметањем обавеза осуђеном у погледу начина живота и одређеном контролом над његовим понашањем за време рока кушње има низ предности у односу на класичан систем условне осуде”, те сматра да би „у будућој ревизији нашег кривичног законодавства требало озбиљно размотрити и измене института условне осуде у наведеном смислу...” (Љ. Лазаревић, „Казне и мере безбедности у савременом кривичном праву”, Београд, 1969, стр. 88).

следицама. С друге стране, потребно је нешто другачије формулисати елементе и карактеристике једног и другог система и њихове међусобне разлике у том смислу што ће се одредити суштина, тј. материјални појам тих система, а не њихова формална страна. Ако тако поставимо ствари, онда је за континентални систем битно да се осуђеном саопштава казна која му је одмерена за извршено кривично дело и да му се ставља у изглед да ће се она и извршити ако дође до опозивања условне осуде. Условном осудом англосаксонског система окривљени се само проглашава кривично одговорним за извршено кривично дело. Казна му се не саопштава, јер суд приликом изрицања условне осуде ништа и не одлучује у вези са казном. Тек у случају опозивања условне осуде суд одлучује о казни, одмерава је и саопштава осуђеном. Ако се тако коригује дефинисање једног и другог система, чиме се у суштини скоро ништа не мења, нема тешкоћа да се условна осуда из Кривичног закона СФРЈ сврста у континентални систем.

Што се тиче одређивања условне осуде као самосталне кривичне санкције, ново решење у Кривичном закону СФРЈ показало је да то не мора бити карактеристика својствена само англосаксонском систему. Условну осуду је могуће тако поставити и код континенталног система, мада се ту може приговорити да се не ради о стварној самосталности условне осуде без обзира што се она декларише као таква. Ово зато што се она доводи у везу са казном, што утврђена казна чини њен основни садржај и што функционише на бази претње конкретно утврђеном казном. Права, стварна самосталност условне осуде постојала би само онда када њено изрицање није везано са решавањем било којег питања о казни.

На крају, можемо закључити да никаквих битних разлика у пракси неће бити у односу на садашње стање због тога што се код нове условне осуде казна утврђује, а не изриче. Ради се само о последици постављања условне осуде као самосталне кривичне санкције у вези чега је било неопходно и формално усаглашавање са том концепцијом. То значи да се није могло прописати да се и казна изриче, јер се сада изриче условна осуда као самостална кривична санкција. С обзиром да се условној осуди због њеног значаја и специфичности хтело дати посебно, самостално место у систему кривичних санкција, а да се при томе не дира у њен основни садржај и учинак, да се не лиши најважнијег елемента (претње конкретно утврђеном казном), дато је решење којим се то постиже тако што се утврђена казна кроз изрицање условне осуде саопштава осуђеном. На тај начин обезбеђени су сви позитивни ефекти које има и досадашња условна осуда.

Условна осуда у кривичном закону СФРЈ несумњиво представља једно интересантно решење, али чији је значај више теоретске него практичне природе. Иако се теоретски ради о новом решењу не само у односу на постојећи КЗ, него и уопште, учинак овако постављене условне осуде неће у пракси бити бит-

но различит од онога који је резултат примене садашњих одредаби о условној осуди. То никако не значи да због тога заме-рамо новом решењу. Напротив, мишљења смо да је оправдано задржавање суштине досадашње условне осуде кроз нову форму, јер је она, без обзира на неке слабости и недостатке који су више резултат њене примене у судској пракси, успешно и ефикасно остваривала своју сврху. Да ли ће условна осуда у новом Кривичном закону СФРЈ и у већој мери остваривати ту сврху, показаће будућа судска пракса приликом примене ове кривичне санкције.

ПРАВНА ПРАКСА

ИЗ СУДСТВА

Стручна спрема као елемент расподеле према раду мора увек бити повезана с радом на радном месту и резултатима рада.

У представци суду оспорава се са-самоуправни споразум о условима стицања дохотка, о основама и мерилима за распоређивање дохотка и расподелу средстава за личне дохотке у групацији ЖТП, због тога што обрачунаски бодови за стручну спрему припадају раднику највише за степен стручне спреме што је прописана за радно место на које је распоређен. Подносилац представке сматра да стимулацију за стручност треба да добија свако ко има одређену стручност независно од радног места на којем ради.

Суд није нашао основе за покретање поступка.

Према чл. 4. ст. 1. Закона о међусобним односима радника у удруженом раду радни људи уређују, између осталог, стручну спрему одређеног занимања односно смера и друге услове у погледу радне способности за свако радно место. Утврђујући, даље, основе и мерила расподеле средстава за своје личне дохотке, радни људи могу међу тим мерилима предвидети и стручну спрему као један од елемената према којем се вреднују резултати рада на радном месту. Но стручна спрема код расподеле увек мора бити повезана с радом на радном месту и резултатима рада. Противречило би начелу расподеле према раду кад би се стручна спрема вредновала сама за себе, независно од радног процеса у који је радник, који ту спрему има, укључен и од резултата рада које он постиже.

(Из решења Уставног суда Хрватске, бр. У-57/75. од 13. V 1975)

Није супротно закону, ако се у организацији удруженог рада која је извршила прерасподелу радног времена на летње и зимско радно време накнада за време коришћења годишњег одмора обрачуна на основи просечног радног времена од 7 сати дневно.

Четрдесет две организације удруженог рада гране грађења (412-000) на подручју средњохрватске регије закључиле су Самоуправни споразум о условима господарења и провођења Самоуправног споразума гране грађења о основама и мерилима за расподелу дохотка и личног дохотка. Тим самоуправним споразумом потписници су уговорили да ће организација удруженог рада која је извршила расподелу радног времена тако да у једном временском раздобљу дневно радно време траје дуже, а у другом краће (летње и зимско радно време) од пуног радног времена, обрачунати све накнаде личног дохотка према броју предвиђених сати прерасподелом. У ставу 2. тога члана закључује се да ће се изузетно од тога начела накнада за време коришћења годишњег одмора обрачунати по основи просечног радног времена од 7 сати дневно.

У представци суду наводи се да та одредба наведеног самоуправног споразума није у складу са одредбом чл. 44. Закона о међусобним односима радника у удруженом раду и осталим прописима о накнадама, јер се применом те одредбе радници доводе у неравноправан положај. Радници који користе годишњи одмор у зимско радно време,

које траје краће од 7 сати добијају накнаду личног дохотка већу од личног дохотка који би остварили да су у те дане радили. Стога се предлаже да суд покрене поступак за оцену уставности и законитости те одреде.

Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка.

Према чл. 74. Основног закона о радним односима који је тада важио за време годишњег одмора радник има право на накнаду личног дохотка чија се висина утврђује општим актом радне организације. Ова накнада не може бити мања од просечне аконтације личног дохотка за раздобље утврђено општим актом.

Из тих законских одредаба проишлази да побијена одредаба Самоуправног споразума није супротна том закону. Том је одредбом, узето обрачунско раздобље од 1 године, а као мерило просечне аконтације радно време од 7 сати дневно као нужни коректив одредбе из става. 2. не би било, тада би радници који би ишли на годишњи одмор у летњим месецима добили знатно већу накнаду него други који би ишли на годишњи одмор у зимским месецима, што би било не само неправедно него супротно интересима организације и специфичностима рада у грани грађевинарства. Супротно од тога, околност да радници у зимским месецима добију већу накнаду за годишњи одмор него да су на раду, логична је у систему прерасподеле радног времена и у складу са специфичношћу рада у грађевинарству.

(Из решења Уставног суда Хрватске, бр. У-104/74. од 19. XII 74)

Потписивање решења која у управном поступку доносе општинске скупштине, њихова већа и други колегијални органи.

(Мишљење Савезног секретаријата за правосуђе и организацију савезне управе, бр. 10-637/1 од 24. VI 1975)

Републички секретаријат за правосуђе и општу управу Србије проследио је овом Савезном секретаријату ваше питање којим тражите

мишљење о томе да ли, с обзиром на члан 211. став 2. Закона о општем управном поступку, управна акта донета од стране општинске скупштине или њених већа треба и даље да потписује секретар општинске скупштине или пак та акта треба да потписује председник општинске скупштине односно председник већа које је тај акт донело.

Поводом тога питања, а на основу става 3. члана 296. ЗУП-а, мишљење овог Секретаријата је следеће:

Према одредбама става 2. члана 211. Закона о општем управном поступку, решење које је донела општинска скупштина или њено веће потписује секретар скупштине, а ако је решење донео други колегијални орган потписује га председавајући тог колегијалног органа, ако овим законом или којим посебним прописом није другачије одређено. С обзиром да су ово важеће одредбе ЗУП-а, да другим одредбама ЗУП-а у овом погледу није друкчије прописано, и да се пракса тога одељења заснива на тим одредбама, то сматрамо да је поступање тога одељења у складу са Законом о општем управном поступку. Напред цитирана одредаба дозвољава могућност да се посебним прописом заснованом на закону питање потписивања решења поменутих тела друкчије одреди, па ако је посебним прописом друкчије регулисано потписивање тих решења у односу на наведену одредбу ЗУП-а онда се у пракси тога одељења имају примењивати у овом погледу одредбе посебног прописа, што би било сагласно одредбама члана 2. ЗУП-а.

Напомињемо да ЗУП још није услабљен са Уставом СФРЈ из 1974. године. У припремљеним материјалима се предвиђа измена става 2. члана 211. ЗУП-а тако да уместо садашњег текста буде да решење које је донео колегијални орган потписује председавајући, ако ЗУП-ом или посебним прописом није друкчије одређено.

Одређивање пословног радног времена у организацијама удруженог рада.

Основна организација удруженог рада обратила се Уставном суду Србије са захтевом за оцену устав-

ности и законитости Одлуке о Пословном радном времену у радним организацијама („Сл. лист Општине Чачак“, бр. 2/70 и „Сл. гласник Општине Лучани“ бр. 142/74). У представци се наводи да су поменутом одлуком продавнице (трафике) у којима се продаје дуван, дувански производи и остала ситна галантеријска роба, сврстане у радне организације од јавног интереса са прописаним радним временом од 5 до 22 часа. Овакво радно време, у непрекидном трајању од 17 часова дневно, захтевало би да се рад организује у три смене, што би довело у неповољан положај радну организацију, јер се и са једном сменом тешко покривају трошкови пословања.

Из одговора Скупштине општине Лучани се види да је, 4. децембра 1974. године, донета Одлука о измени и допуни Одлуке о Пословном радном времену у радним организацијама у којима је распоред радног времена у току дана од јавног интереса и из члана 1. поменуће одлуке одредио је радно време од 5—23 часа за продавнице — трафике у којима се продаје штампа, школски прибор и дуван. Ова одлука је донета без претходног консултовања организација удруженог рада које се баве оваквом делатношћу.

Организација удруженог рада „Дунав“ Чачак, пословница „Полинике“ и пословница „Борбе“ из Чачка заједнички су поднеле писмени поднесак СО Лучани који онемогућавају овакво радно време и предложиле корекцију напред наведене одлуке, тако да се крај радног времена у њиховим продавницама одреди од 20 уместо у 22 часа. На основу оваквог заједничког писменог предлога и разговора представника ових организација удруженог рада и представника СО, на седници донела одлуку којом је прихватила предлог напред наведених радних организација и утврдила радно време њихових продавница у трајању од 5 до 20 часова дневно („Сл. гласник општине Лучани“, бр. 107/75). У одговору СО Лучани се наводи да ова одлука не регулише радно време само ових организација удруженог рада, већ радно време свих радних организација чија је делатност значајна за непосредно задовољавање потреба и интереса радних

људи и грађана као што су угоститељство, трговинско-услугно занатство и слично.

На основу претходног поступка и увида у документацију, види се да је оспорена Одлука о пословном радном времену у радним организацијама измењена Одлуком о другој измени Одлуке о пословном времену у радним организацијама у којима је распоред радног времена у току дана од јавног интереса чиме је удовољено захтевима подносиоца представке.

(Уставни суд Србије I. У. 261/75)

Највиши износи закупнине за пословне просторије.

Подносилац представке наводи да је Одлуком о највишим износима закупнине прописано да се највиши износ закупнине за пословни простор утврђује у висини закупнине која се плаћа на дан 31. децембра увећане, између осталог, и за закупнине за пословни простор издат под закуп за обављање занатске делатности и гараже за 10%. По мишљењу подносиоца представке ова и оваква Одлука о утврђивању највишег износа закупнине за пословни простор у супротности је са одредбом члана 46. Закона о пословним зградама и пословним просторијама, која закуподавца признаје право на давање отказа уговора о закупу због тога што није задовољан висином закупнине, док закупцу гарантује право да може поводом датог отказа предложити утврђивање закупнине путем јавног надметања тако да се на овај начин негирају законом утврђена права закуподавца и закупца. На крају истиче да је наведена Одлука ступила на снагу наредног дана од дана објављивања што је у супротности са одредбама чл. 208. и 209. Устава СФРЈ.

Градска управа за цене Скупштине града Београда, навела је да је Одлука о највишим изменама закупнине за пословни простор донета на основу овлашћења из члана 7. Закона о овлашћењу друштвено-политичких заједница за предузимање мера у области цена, а Одлуком о утврђивању ближих мерила услова за образовање цена производа и услуга за које општина прописује мере непосредне друштвене контроле

цена ближе су утврђени услови и начин промена цена које су у надлежности општина. Даље наводи да су Одлуком о начину образовања цена производа и услуга („Службени лист СФРЈ”, бр. 30/73) максимирале све цене производа и услуга из надлежности републике и општине док надлежни органи ових друштвено-политичких заједница својим потписима не одреде како ће се те цене даље образовати односно мењати.

Даље наводи да се мере непосредне друштвене контроле цена предузимају да би се спречили поремећаји на тржишту и да се заштити животни стандард грађана. Закупнина посредно, преко трошкова радних организација, врши притисак на цене производа и услуга, а тиме и на раст трошкова живота, нарочито производа који служе исхрани, занатских услуга и слично. Због тога су чланом 2. Одлуке заштићене све ове делатности, јер је оцењено да нестабилност у овој области може да угрози нормално пословање ООУР и животни стандард грађана. Сматра да одлука није у супротности са Законом о пословним зградама и просторијама. Најзад истичу да је Уставом предвиђена могућност да закони и други општи акти ступе на снагу и пре истека рока од осам дана. Предузимање мера непосредне друштвене контроле цена сматра изузетним мерама које према свом карактеру и дејству на тржишту не трпи прелазне периоде, који би могли омогућити злоупотребе из којих би могле да произађу одређене негативне последице па постоје оправдани разлози за примену прописа о друштвеној контроли цена у року краћем од осам дана.

Законом о пословним зградама и просторијама („Сл. лист СФРЈ”, бр. 43/65) који се примењује као републички закон и у односу на који рок за усаглашавање са Уставом СРС још није истекао, у члану 46. овлашћује општинску скупштину да може својим прописом утврдити разлоге за давање отказа уговора о закупу пословних просторија, утврђује и два законска разлога за давање отказа и то: ако су пословне просторије потребне закупадавцу и ако закупадавац није задовољан вишином закупнине. У другом случају, одредбама члана 46. Закона утвр-

ђено је да се општинским прописима закупшћу мора обезбедити право да поводом отказа предложи утврђивање закупнине путем јавног надметања.

Систем друштвене контроле цена и непосредну контролу цена робе и услуга од интереса за целу земљу уређује и обезбеђује Федерација преко савезних органа, сагласно одредбама члана 281. Устава СФРЈ а Република, у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, преко републичких органа и организација уређује друштвену контролу цена и обезбеђује непосредну контролу цена робе и услуга од интереса за Републику у смислу члана 299. Устава СР Србије.

Систем друштвене контроле цена у промету робе и услуга на јединственом југословенском тржишту уређен је савезним законом о друштвеној контроли цена, који у члану 14. овлашћује надлежне органе друштвено-политичке заједнице да, под условима прописаним законом, могу прописивати мере непосредне друштвене контроле цена.

Одлуку о највишим износима закупнине за пословни простор („Сл. лист града Београда”, бр. 26/74) Скупштина града Београда донела је у спровођењу Одлуке РИВ-а о утврђивању ближих мерила и услова за образовање цена услуга за које општине прописују мере непосредне друштвене контроле цена, а на основу овлашћења из члана 7. Републичког закона о овлашћењу друштвено-политичких заједница за предузимање мера у области цена. Наведеном одредбом закона овлашћене су општине да предузимају непосредну друштвену контролу цена, поред осталог, за станарине и закупнине.

У успостављеном систему друштвене контроле цена мере непосредне друштвене контроле цена појављују се као изузетне мере, када се редовним мерама утицаја на стварање стабилних односа на тржишту који омогућују организацијама удруженог рада да самостално образложу цене према условима тржишта, не може овај циљ постићи. Мере друштвене контроле цена прописују се у општем друштвеном интересу.

Одредбом члана 46. Закона о пословним зградама и просторијама одређен је начин регулисања одно-

са уговорних страна поводом отказа уговора о закупу пословне просторије. На основу овлашћења из члана 46. овог Закона Скупштина града Београда донела је Одлуку о о разлозима за давање отказа уговора о закупу пословних просторија на територији града Београда („Службени лист града“, бр. 4/66) којом је утврђено право закупца да поводом отказа уговора предложи утврђивање цене закупнине путем јавног надметања. Међутим, полазећи од функције и значаја система друштвене контроле цена у правном поретку може се закључити да утврђивање цена путем јавног надметања претпоставља постојање таквих услова на тржишту када је ре-

довним мерама утицаја могуће обезбедити стабилне односе на тржишту.

Из изложеног произилази да нема места оцењивању сагласности општинског прописа о предузимању мера непосредне друштвене контроле цена у односу на одредбе Закона о пословним зградама и просторијама, с обзиром да је нападнута Одлука донета на основу овлашћења из Закона о друштвеној контроли цена, а из начела уставног система произилази да интерес појединца-уговорне стране мора бити усаглашен са општим друштвеним интересима.

(Уставни суд Србије ИУ 58/75)

Младен Косовац

САОПШТЕЊА

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора, одржаној 16. децембра 1976. године, донета су следећа решења:

1) Узет је на знање извештај председника Управног одбора и извештај секретара Управног одбора о раду између две седнице.

2) Узета је на знање информација да је на територији САП Војводине до 16. XII 1976. године уписало зајам за изградњу електране 202 адвоката у укупном износу од 1,411.600,00 динара и да се активност на упису зајма наставља.

3) Управни одбор се упознао са приспелим примедбама Општинских организација адвоката на Нацрт предлога измена и допуна Статута и формирао уже тело у саставу: Антић Слободан, председник Комисије за статутарна и нормативна акта, Џабафи Ласло, председник Комисије за удруживање рада у адвокатури, и Јекић Боровој, председник Управног одбора, са овлашћењем да сачине Предлог измена и допуна Статута, који ће се доставити Конференцији адвоката ради утврђивања.

4) Управни одбор након разматрања примљених примедби Општинских организација адвоката на Предлог измена и допуна Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката, усвојио је предлог за измене и допуне Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката и исти упућује Конференцији адвоката ради утврђивања.

5) Управни одбор једногласно је усвојио Предлог финансијског плана прихода и расхода Адвокатске коморе Војводине за 1977. годину и исти упућује на основу члана 88. тачке 9. Статута Адвокатске коморе Војводине Скупштини Адвокатске коморе Војводине на доношење.

6) Управни одбор одлучио је да се 10. I 1977. године у Комори изврши попис благајне и попис основних средстава, те је именовао:

1. Комисију за попис благајне у саставу: Милић Томислав, секретар УО, Ботић-Ракић Бранислава, члан УО, и Алимпић Катица, административни секретар.

2. Комисију за попис основних средстава у саставу: Царић Бранко, члан УО, Слободан Бељански, дисциплински тужилац, и Јовић Марија, дактилограф-благајник.

7) На предлог Управног одбора председник Управног одбора сазвао је Конференцију адвоката за дан 15. јануар 1977. године.

8) Управни одбор узео је на знање Информацију Зорана Вучевића, председника Комисије за опорезовање адвоката, о фази рада на закључивању Друштвеног договора о оптерећењима АД адвоката порезима и доприносима.

9) Управни одбор узео је на знање информацију да ће Скупштина СИЗ-а пензијског и инвалидског осигурања Војводине 27. XII 1976. године донети одлуку, којом ће бити решено питање пензијског и инвалидског осигурања адвоката.

10) Решењем број 554/76. уписује је у Именик адвоката Стеванов Милан, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, са даном 1. децембар 1976. године, након повратка са одслужења војног рока.

11) Решењем број 434/76. уписује се у Именик адвоката Дулић Ружа, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, Трг Жртава фашизма бр. 5, са даном 4. јануар 1977. године.

12) Решењем број 500/76. уписује се у Именик адвоката Фурџић Чедомир, са седиштем адвокатске канцеларије у Зрењанину, Савезничка бр. 2, са даном 1. јануар 1977. године.

13) Решењем број 562/76. др Јожа Лајош, адвокат у Суботици, разрешава се дужности преузимаатеља адвокатске канцеларије Стеванов Милана, адвоката из Суботице, која му је одређена решењем ове Коморе број 364/1976. од 10. IX 1976. године, јер је Стеванов Милан поново уписан у Именик адвоката.

14) Решењем број 553/76. одбијена је молба Марков Николе, адвоката у Кикинди, да два пута недељно пружа правну помоћ ван седишта своје адвокатске канцеларије у селу Ибошу, јер нема услова прописаних у члану 27. став 4. Статута АК Војводине.

15) Решењем број 549/76. евидентира се уговор о пружању правне помоћи склопљен између Матијевић Ивана, адвоката у Новом Саду, са Грађ. ком. „Кварнер“ Ријека ООУР „Кровар“ из Новог Сада од 18. октобра 1976. године.

16) Решењем број 546/76. наложено је књиговодству Коморе да изврши обрачун посмртине иза преминулог Ковач др Драгутина, адвоката у пензији из Суботице, који је умро 26. новембра 1976. године и посмртнину исплати удовој Ковач Кати, из Суботице, путем њеног заступника др Лошонц Аурела, адвоката у Суботици.

17) Решењем број 531/76. узето је на знање да је Марков Мирослав са даном 31. X 1976. године прекинуо адвокатско-приправничку вежбу код Вучевић Зорана, адвоката у Новом Саду, и да је адвокатско-приправничку вежбу наставио са даном 1. новембар 1976. године код Комленовић Вељка, адвоката у Новом Саду.

18) Поводом захтева Општинске организације адвоката у Панчеву да Адвокатска комора покрене иницијативу за измену Међуопштинског договора о судским таксама, јер су судске таксе превисоке, а ово у циљу заштите грађана, Управни одбор задужио је Комисију за прописе да изанализира општинске одлуке о судским таксама и извештај достави Управном одбору на даљи поступак.

Управни одбор
Адвокатске коморе Војводине

ПРЕГЛЕД ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

IZ SADŽAJA ČASOPISA

ČOVEK I ŽIVOTNA SREDINA

Jugoslavenski časopis za unapređenje kvaliteta života (Beograd)

Iz sadržaja broja 5/1976.

Todorović, Milivoje: SAMOUPRAVNO INTERESNO ORGANIZOVANJE U OBLASTI ZAŠTITE ČOVEKOVE SREDINE

Laptev, I. P.: TEORIJSKE OSNOVE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE (Prevod)

Čiček, Josip: IZVORNE PRIRODNE VREDNOSTI JUGOSLAVIJE

KOMUNA

Časopis za pitanja teorije i prakse komunalnih zajednica (Beograd)

Iz sadržaja broja 10/1976.

Rožić, Marijan: SSRN I JACANJE ULOGE OPŠTINE U RAZVOJU SAMOUPRAVNIH DRUŠTVENO-EKONOMSKIH ODNOSA

Temerinac, Radovan: NEKA PITANJA OSTVARIVANJA POSEBNOG DRUŠTVENOG INTERESA U OPŠTINI

NAŠA ZAKONITOST

Časopis za pravnu teoriju i praksu (Zagreb)

Iz sadržaja broja 9/1976.

Stojanović, Ljubisav: SUDOVI UDRUŽENOG RADA KAO OBLIK SAMOUPRAVNOG SUDSTVA

Gajer, Mladen: POVODOM DONOSENJA NOVOG REPUBLICKOG ZAKONA O REDOVNIM SUDOVIMA

Salečić, Marija: UVJETI ZA OSNOVNU ORGANIZACIJU UDRUŽENOG RADA — DOSAD I U NACRTU ZUR-a

Gatačić, Đuro: PRAVO RADA DRUŠTVENIM SREDSTVIMA I STJECANJE I ODLUCIVANJE O DOHOTKU RADNIKA U NEKIM RADNIM ORGANIZACIJAMA

Karlović, Ivan: ODGOVORNOST ZA ŠTETU I DILEME O NEKIM DRUGIM PITANJIMA U NACRTU ZUR-a

Ravnić, Anton: OSIGURANI RIZIK

Sarčević, Petar A.: O UZAJAMNOSTI KOD PRIZNANJA I IZVRŠENJA JUGOSLOVENSКИH PRESUDA U SR NJEMACKOJ I PRESUDA NJEMACKIH SUDOVA U SFR JUGOSLAVIJI

Alfirević, Slobodan: ISKORISĆAVANJE ŽIVIH RESURSA MORA I EKSKLUZIVNA EKONOMSKA ZONA KAO NOVI INSTITUT MEĐUNARODNOG PRAVA MORA

Vizner, Boris: PRAVNORELEVANTAN ODNOS IZMEĐU FAKTIČNOG I PRESUMTIVNOG ŠTETNIKA KAO SPECIFIČNA PRETPOSTAVKA GRAĐANSKOPRAVNE ODGOVORNOSTI ZA DRUGOGA

Sabol, Željko: PRIBAVLJANJE NEPOSREDNOG MATERIJALA ZA VJESTACENJE RUKOPISA

Sobotinčić, Anton: PETI KONGRES UJEDINJENIH NARODA ZA PREVENCIJU ZLOČINA I POSTUPANJE SA DELIKVENTIMA

NAŠE TEME
(Zagreb)

Iz sadržaja broja 4/1976.

Salečić, Ivan: MARKSIZAM I TEORIJA ODGOJA I OBRAZOVANJA

OPREDELJENJA

Časopis za teoriju i praksu samoupravnog socijalističkog društva (Sarajevo)

Iz sadržaja broja 8/1976.

Kurtović, Todo: NACIONALNO I INTERNACIONALNO

Grebo, Zdravko: UZ JEDNU FORMALNU JURIDICKU KRITIKU MARKSOVOG SHVATANJA DEMOKRATIJE

OSIGURANJE I PRIVREDA

Časopis za teoriju i praksu osiguranja (Zagreb)

Iz sadržaja broja 7/1976.

Sanjković, Mladen: REOSIGURANJE I DISTRIBUTIJA IZNOSA POJEDINIH STETA

Flis, Slavko: ATOMSKO DOBA ULAZI U NAŠE OSIGURANJE

Iz sadržaja broja 8-9/1976.

Dizdarević, Ibrahim: IZ RADA SKUPŠTINE OSIGURAVAJUĆIH ORGANIZACIJA JUGOSLAVIJE

Flis, Slavko: AFRICKO OSIGURANJE SE BUDI

Čurković, Marijan: OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA U ČEHOSLOVACKOJ

PRAVNA MISLA

Spisanje za pravni i opštествni prašanja (Skopje)

Iz sadržaja broja 3-4/1976.

Grupče, Arsen: UVODEN REFERAT ZA SOVETUVANJETO NA PRAVNICITE OD SR MAKEDONIJA ZA INTERPRETACIJATA NA NORMATIVNITE AKTI

Dimitrov, Evgeni: ZNAČENJETO I MESTOTO NA ZAKONOT NA ZDRUŽEN TRUD VO PRAVNIOT SISTEM NA SFRJ

Caca, Gorgi: INTERPRETACIJA NA USTAVOT

Nikolov, Arsen: TOLKUVANJE NA PRAVOTO VO VRSKA SO APSOLUTNO NISTOVNITE DOGOVORI I NIVNITE POSLEDICI

Marjanović, Gorgi: TOLKUVANJETO NA KRICNITE ZAKONI KAKO METOD ZA NIVNO UNAPREDUVANJE

Strezovski, Strezo: SLOŽENA ORGANIZACIJA NA ZDRUŽENIOT TRUD I POSIROKITE OB-

LICI NA ZDRUŽUVANJE NA ORGANIZACIITE NA ZDRUŽENIOT TRUD

Georgievski, Stefan: OPŠTESTVENA ZASTITA NA SAMOUPRAVNITE PRAVA I NA OPŠTESTVENATA SOPSTVENOST

KONSTATACII OD SOVETUVANJETO VO VRSKA SO TOLKUVANJETO NA NORMATIVNITE AKTI ODRŽANO NA 6 I 7 MAJ 1976

PRAVNIK

Revija za pravno teoriju in prakso (Ljubljana)

Iz sadržaja broja 4-6/1976.

Kobe, Peter: ZAKONODAJNA REFORMA IN JAVNA BESEDA

Bajt, Aleksander: DRUŽBENA LASTNIVA V USTAVI IN OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Smidovnik, Janez: DEJAVNOSTI POSEBNEGA DRUŽBENEGA POMENA

Skaberne, Bronislav: MLADINSKO KAZENSKO PRAVO V NOVEM USTAVNEM SISTEMU

Sajovic, Bogomir: NEKATERE ZNAČILNOSTI STVARNIH RAZMERIJ DRUŽBENE LASTNINE

Koman-Perenič, Lidija: NEKAJ PRIPOMB K SODBI ZARADI IZOSTANKA

Zupančič, Karel: POMEMBNEJŠI PRAVNI PROBLEMI OSNUTKA ZAKONA O ZDRAVSTVENIH UKREPIH PRI URESNICEVANJU PRAVICE DO SVOBODNEGA ODLOCANJA O ROJSTVU OTROK

Kostanjevec, Bogomir: ZASTOPNIKI ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA V PRAVNEM PROMETU (bivši, sedanji in bodoči predpisi)

Smerkolj, Borut: O VPISU NA PRAVNO FAKULTETO V LJUBLJANI V ŠTUDIJSKEM LETU 1975/76.

PRIVREDA I PRAVO

Casopis za privredno-pravnu praksu (Zagreb)

Iz sadržaja broja 11/1976.

Pusić, Eugen: ULOGA PRAVNIH NORMI U SAMOUPRAVLJANJU

Dragašević, Momir: O PRAVU ZADRŽANJA UGOSTITELJSKIH ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA NA UNESENIM STVARIMA GOŠTA

Pavić, Đuro: OPĆI AKTI OUR-a U REGULIRANJU DUŽNICKO-VJEROVNIČKIH ODNOSA I OSIGURANJA PLACANJA

Derenčin, Josip: RUKOVODEĆA RADNA MJESTA

Vasiljević, Mirko: FIKSNA CENA GRAĐENJA U PRAKSI PRIVREDNIH SUDOVA

Klarić, Petar: PRAVNO REGULIRANJE ZAŠTITE ČOVJEKOVE OKOLINE (Tema na Dvanaestim jugoslovensko-francuskim pravničkim danima)

PRIVREDNO-PRAVNI PRIRUČNIK

za pravnu, opštu i kadrovsku službu organizacija udruženog rada (Beograd)

Iz sadržaja broja 11/1976.

Draškić, Mladen: USTUPANJE IZGRADNJE INVESTICIONIH OBJEKATA STRANIM LICIMA I IZVOĐENJE INVESTICIONIH RADOVA NASIH OUR U INOSTRANSTVU

Milosavljević, Ostojica: ZNAČAJ ZAKLJUČIVANJA SAMOUPRAVNOG SPORAZUMA O UDRUŽIVANJU

Novaković, Sekula: POSTUPAK ZA ZAŠTITU PRAVA RADNIKA U OSNOVNOJ ORGANIZACIJI UDRUŽENOG RADA

Lazarević, Nikola: PRAVILNIK O RACUNOVODSTVU PRIVREDNIH JEDINICA U INOSTRANSTVU

Rogošić, Mirko: OSTVARIVANJE IMOVINSKOPRAVNIH ZAHTEVA U KRIVICNOM POSTUPKU

Camilović, Slobodan: UTVRĐIVANJE KADROVSKE POLITIKE U OUR

Iz sadržaja broja 12/1976.

Spendal, Franc: UGOVOR O KONTROLI ROBE I RADOVA

Fatić, Branislav: NEKA PITANJA IZ ZAKONA O SUDOVIMA UDRUŽENOG RADA

Bojadžić, Pravdoljub: POSTUPAK PRINUDNOG PORAVNANJA

Rogošić, Mirko: IZVRŠENJE NA NEPOKRETNOSTIMA

Spanović, Stevan: TELEGRAM SA SRAVNENJEM U ODNOSIMA POŠTE I KORISNIKA

RADNI ODNOSI I SAMOUPRAVLJANJE

Mesečni časopis (Beograd)

Iz sadržaja broja 1/1976.

Knežević, Dragomir: OVLAŠĆENJA ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA U PRAVNOM PROMETU S TRECIM LICIMA

Spasenović, Miroslav: FUNKCIJA SINDIKATA U ZAŠTITI PRAVA RADNIKA IZ UDRUŽENOG RADA (I deo)

Lukić, Prvoslav: PRETHODNO PROVERAVANJE RADNIH SPOSOBNOSTI I PROBNI RAD KAO USLOVI ZA STICANJE SVOJSTVA RADNIKA

Iz sadržaja broja 2/1976.

Pantović, Miomir: SPOROVI ZBOG POVREDE PRAVA I OBAVEZA IZ MEĐUSOBNIH ODNOSA U POSTUPKU PRED SUDOVIMA UDRUŽENOG RADA

Paravina, Dušan R.: RADNA I ŽIVOTNA SREDINA

Spasenović, Miroslav: FUNKCIJA SINDIKATA U ZAŠTITI PRAVA RADNIKA IZ UDRUŽENOG RADA

Iz sadržaja broja 3/1976.

Dinić, Milovan: ULOGA SAMOUPRAVNIH SUBJEKATA I SAMOUPRAVNIH SUDSKIH I DRUSTVENIH ORGANA U OSTVARIVANJU USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI

Mihalović, Ilija: POPUNJAVANJE RADNIH MESTA I RASPOREĐIVANJE RADNIKA KROZ PRAKSU I PROPISE

Mitrović, Bogoljub: VANSUDSKO PORAVNANJE SPOROVA IZMEĐU ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA

Iz sadržaja broja 4/1976.

Dimitrović, Čedomir: NEKA PITANJA O UREĐENJU MEĐUSOBNIH ODNOSA IZMEĐU OSNIVACA I RADNIKA BANKE

Joksimović, Slobodan: INSTITUT PREUZIMANJA I ZAMENA RADNIKA

Lukić, Prvoslav: UDRUŽIVANJE RADA RADNIKA NA ODREĐENO VREME

Serdar, Vukan: UMANJENJE DOHOTKA OSNOVNE ORGANIZACIJE NEDOZVOLJENIM POSTUPANJEM RADNIKA I RADNIKOVA ODGOVORNOST ZBOG TOG UMANJENJA

Matavulj, Veljko: NEKA ISKUSTVA U VEZI SA PLAĆANJEM RADA DUŽEG OD PUNOG RADNOG VREMENA I O PREKOVREMENOM RADU POSLE DEŽURSTVA U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA

Marković, Đorđe: ULOGA DRUŠTVENOG PRAVOBRANIOCA SAMOUPRAVLJANJA U ZAŠTITI I OSTVARIVANJU SAMOUPRAVNIH PRAVA RADNIKA U SKOLAMA

Iz sadržaja broja 5/1976.

Veljković, Dragoslav: STATUSNI SPOROVI ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA U POSTUPKU PRED SUDOVIMA UDRUŽENOG RADA

Marković, Dragan: SAMOUPRAVLJANJE RADNIKA U UDRUŽENOM RADU

Ivošević, Zoran: UREĐIVANJE RADNOG ODNOSA PREMA NACRTU ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Živković, Dragoslav: DA LI JE RAD RADNIKA U DRŽAVNIM ORGANIMA PO SVOJOJ PRIRODI I KARAKTERU UDRUŽENI RAD

Iz sadržaja broja 6/1976.

Stojanović, Ljubisav: NEKA OBELEŽJA SUDOVA UDRUŽENOG RADA

Aleksić, Miloš: OSPOSOBLJAVANJE I EFIKASNOST DELEGATSKOG SISTEMA

Milisavljević, Ostoja: SAMOUPRAVNA RADNICKA KONTROLA U PRAKSI I U NACRTU ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Krantić, Milorad: UREĐIVANJE SAMOUPRAVNIM OPSTIM AKTOM PRAVA RADNIKA DA ODSUSTVUJE SA RADA I DA IZLAZI ZA VREME RADA RADI TRAŽENJA ZAPOSLENJA U DRUGOJ OSNOVNOJ ORGANIZACIJI

Matavulj, Veljko: KO JE NADLEŽAN DA ODLUČUJE O ZAHTEVU RADNIKA ZA UPIS STAŽA U RADNU KNJIZICU ZA VREME PROVEDENO VAN RADNOG ODNOSA ZBOG NEZAKONITOG OTKAZA

Iz sadržaja broja 7-8/1976.

Cicović, Jovan: MESTO I ULOGA DRUŠTVENOG PRAVOBRANIOCA SAMOUPRAVLJANJA U NAŠEM SOCIJALISTIČKOM DRUŠTVU

Mihailović, Ilija: UTVRĐEN TEKST DRUŠTVENOG DOGOVORA O OSNOVAMA ZAJEDNICKE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA U SFRJ

Živković, Dragoslav: NOVINE U DISCIPLINSKOJ ODGOVORNOSTI RADNIKA PREMA NACRTU ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Matović, Milivoje: PRESTANAK RADNOG ODNOSA PREMA NACRTU ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Serdar, Vukan: NEKA SPORNA PITANJA POVODOM REGULISANJA PRAVA RADNIKA NA DODELU STANA NA KORISĆENJE I KREDITA ZA STAMBENU IZGRADNJU

Iz sadržaja broja 9/1976.

Ostejić, Pavle: POSTUPAK KONSTITUISANJA OSNOVNE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

Žepčić, Božo: DRUŠTVENI PRAVOBRANILAC SAMOUPRAVLJANJA I ZAŠTITA SAMOUPRAVNIH PRAVA

Meškov, Dragoslav: STATUT I ORGANIZACIJE OMLADINSKIH-STUDENSKIH USTANOVA I DRUGIH ORGANIZACIONIH OBLIKA RADA OMLADINE SA POSEBNIM OSVRTOM NA OMLADINSKE TJ. STUDENTSKESERVISIE I ZADRUGE

Božinović, Ljubomir: NACRT ZAKONA O UDRUŽENOM RADU — MISLENJE O NEKIM ODREDBAMA O RADNIM ODNOSIMA

Ivošević, Zoran: ZASNIVANJE RADNOG ODNOSA PREMA NACRTU ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Bošković, Blagoje: MINULI RAD I NACRT ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Krantić, Milorad: OBUCAVANJE RADNIKA IZ MATERIJE ZAŠTITE NA RADU PRE PRVOG RASPOREĐIVANJA NA POSAO

Iz sadržaja broja 10/1976.

Cicović, Jovan: DRUŠTVENA I SAMOUPRAVNA FUNKCIJA DIREKTORA U UDRUŽENOM RADU

Serdar, Vukan: KOJI ORGAN U OSNOVNOJ ORGANIZACIJI REŠAVA O PRAVIMA I OBAVEZAMA RADNIKA IZ MEĐUSOBNIH ODNOSA

Ivošević, Zoran: POJAM NESREĆE NA POSLU

REVIJA RADA

Časopis za pitanja međusobnih radnih odnosa, socijalnog osiguranja, zaštite na radu, uslova rada, zapošļjavanja, stručnog osposobljavanja u zakonodavstvu i praksi (Beograd)

Iz sadržaja broja 9-10/1976.

Popović, Teofilo: INSPEKCIJA RADA

Simonovski, Živko: AKTUELNI PROBLEMI ZASTITE NA RADU I RADNE SREDINE RADNIKA

Tomović, Miladin: POPUNJAVANJE UPRAZNJENIH MESTA U ORGANIZACIJAMA UDRUŽENOG RADA

Matavulj, Veljko: STUPILO JE NA SNAGU UPUTSTVO O VOĐENJU EVIDENCIJE I DO-STAVLJANJU IZVEŠTAJA ORGANA INSPEKCIJE RADA

SAMOUPRAVLJANJE

Casopis za teoriju i praksu socijalističkog samoupravljanja (Beograd)

Iz sadržaja broja 10/1976.

Vlaškalić, Tihomir: RADNIK MORA BITI ZA-INTERESOVAN ZA POVEĆANJE PRODUK-TIVNOSTI RADA

Petrović, Petar: INFORMIRANJE U SAMO-UPRAVNOJ PRAKSI

Iz sadržaja broja 11/1976.

Blagojević, Novica: DOSADAŠNJA AKTIVNOST I DALJI PRAVCI AKCIJE SAVEZA KOMUNI-

STA U VEZI SA NACRTOM ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

SOCIJALIZAM

Casopis Saveza komunista Jugoslavije (Beograd)

Iz sadržaja broja 9/1976.

Maksimović, Ivan: DRUSTVENA SVOJINA I UDRUŽENI RAD

Jovanović, Dušan: SAMOUPRAVNI SPORAZUMI O OSNOVAMA PLANOVA ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA

Kristan, Ivan: RAZVITAK JUGOSLOVENSKE FEDERACIJE

Iz sadržaja broja 10/1976.

Pečujlić, Miroslav: REVOLUCIJE NE IDU PRAVOLINIJSKI

Filipović, Muhamed: SOCIJALIZAM I PITANJE STRATEGIJE BORBE ZA SOCIJALIZAM U SAVREMENOM SVETU

Šoškić, Budislav: RADNICKA KLASA I SAVEZ KOMUNISTA U SISTEMU SOCIJALISTICKOG SAMOUPRAVLJANJA

Pašić, Najdan: SOCIJALISTICKA DEMOKRA-TIJA I DRUSTVENO OSLOBOĐENJE RADA.

Miloš Stojanović

САДРЖАЈ

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

<i>Програм и план рада Управног одбора Адвокатске коморе Војводине за период од 19. VI 1976. до 19. VI 1979. — —</i>	1
<i>Одлука Самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника Војводине о основицама осигурања — — — — —</i>	8

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

<i>Др Борис Визнер, Правно-релевантно значење заблуде о мотиву</i>	14
<i>Мр Зоран Стојановић, Условна осуда у новом Кривичном закону СФРЈ — — — — —</i>	22

ПРАВНА ПРАКСА

<i>Из судства (Младен Косовац) — — — — —</i>	39

САОПШТЕЊА

<i>Из седнице Управног одбора — — — — —</i>	44

ПРЕГЛЕД ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

<i>Из садржаја часописа (Милош Стојановић) — — — — —</i>	46

Уредивачки савет:

Сава Грујић, адвокат у Зрењанину, *др Александар Бурђев*, асистент на Правном факултету у Н. Саду, *Иван Иванић*, заменик јавног тужиоца САП Војводине, *Васа Калишки*, адвокат у Панчеву, *Марија Кленоуки*, судија Вишег привредног суда у Новом Саду, *др Велибор Лукић*, адвокат у Новом Саду, *Јован Милић*, судија Врховног суда Војводине у Новом Саду, *др Милијан Поповић*, доцент Правног факултета у Новом Саду, *др Петар Шарчевић*, адвокат у Суботици, *Бранко Шинђар*, друштвено-политички радник у Новом Саду.

Уредивачки одбор:

Сава Савић, главни и одговорни уредник, адвокат у Новом Саду, *Борђе Вебер*, адвокат у Новом Саду, *Будислав Вулетић*, адвокат у Новом Саду, *Светозар Добросављевић*, судија Општинског суда у Новом Саду, *Живко Киселички*, судија Окружног привредног суда у Новом Саду.

Технички уредник:

Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/І.— Телефон: 42-201.— Годишња претплата 180.— дин., за иностранство двоструки износ. Цена једног броја 20.— дин.
Тек. рачун 65700-678-2047. Рукописи се не враћају.

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САПВ бр. 413—185 од 23. маја 1973. године, Гласник је стручна публикација ослобођена основног и посебног пореза на промет.

Штампа: Штампарија „БУДУЋНОСТ“, Нови Сад, Шумадијска број 12

